MŪSŲ PASTOGĖ

Lithuanian Australian Weekly "Our Haven"

XXVI-ji metai

REGISTERED FOR POSTING AS A NEWSPAPER CATEGORY B

4.8.1975 Nr. 30 (1383)

AUSTRALIJOJE

Artimoje ateity pramatomos padidėsiančios Australijoje pašto ir telefono kainos: paprasta laiškas dabar kainuojąs pasiųsti tik 10 centų, netrukus teks mokėti 18 centų. Telefono kainos taip pat pašoks daugiau nei dvigubai. Ir keista, juo brangesnės pašto išlaidos, tuo blogesnis pašto aptarnavimas. Kai prieš dešimt metų laiškas tekainavo vos penki centai, tada paštą gaudavome du kartus per dieną, galėjai atlikti įvairias pašto operacijas šeštadieniais. Šiandie to nėra, o nuolatiniai pašto streikai pasitikėjimą paštais dar labiau krinta.

ATEIVIŲ SPAUDOS KONFERENCIJA

Liepos 23 d. Sydnejuje Liberalų partija sušaukė ateivių laikraštininkų spaudos konferenciją, kurioje dalyvavo liberalų partijos ir opozicijos lyderis Mr. M. Fraser, Konferencijoje dalyvavo apie 30 ateivių spaudos atstovų. Mūsų Pastogę atstovavo p. Vyt. Šliogeris.

Mr. Fraser pradėjo konferenciją patiekdamas liberalų partijos suglaustą programos apybraižą, užtikrino, kad liberalų partija ir parlamentarai opozicijoje yra domisi imigrantų reikalais ir problemomis. Opozicijos lyderis užtikrino, kad liberalams esant valdžioje bus kreipiamas dėmesys į ateivių problemas ir sumanymus. Jis pastebėjo, kad šiais ekonominės suirutės laikais imigrantai pirmieji kenčia nuo nedarbo. Jam esant valdžioje šitas nenormalumas būsiąs išlygintas. Taip pat jis užtikrino, kad liberalams grįžus į valdžią Imigracijos departamentas vėl bus atstatytas, imigracijos į Australiją klausimas bus iš pagrindų persvarstytas; jis taip pat palankiai žiūrįs į tautinių mažumų kalbų mokymą krašto mokyklose.

Didelis lietuvių bičiulis lenkų laikraščio redaktorius Sydnejuje p. Dunin Karwicki užklausė Fraser'o nuomonės, kaip jis žiūrįs į dabartinės vyriausybės de jure pripažinimą Baltijos kraštų Sov. Sąjungai. Mr. Fraser pareiškė, kad liberalų valdžia stengsis ištaisyti dabar susidariusią padėtį ("will try to redress the situation"), imsis praktiškų galimybių tam atitaisyti. Taipgi jis pareiškė, kad Jungtinių Tautų forume ar bet kur kitur pasauly stos už žmogaus laisvės ir tautų apsisprendimo teises.

Iškilus dvigubos pilietybės klausimui Mr. Fraser pabrėžė, kad bendrai paėmus saugiausia yra nesilankyti šalyse, kur yra pavojus būti suimtam ar apkraunamam prievolėmis sąryšy su dviguba pilietybe. Jis užtikrino, kad visiems Australijos piliečiams bus užsienyje suteikta pilna konsuliarinė ir teisinė pagalba ištikus bet kokiam eventualumui.

Buvo įdomu išgirsti, kad Mr. Fraser nesistebėtų, jei šios dienos Australijos vyriausybė žymiai mieliau užtrauktų paskolą per Maskvos Narodnyj Banką, negu per New Yorko Chase Manhathan.

v.š.

Amerikiečiai astronautai vos išvengė katastrofos, kai jiems leidžiantis žemėn jų kapsulėje pradėjo sunktis nuodingos dujos. Žemėje jie dar kiek laiko buvo išlaikyti priežiūroje ligoninėje, kol įsitikinta, kad pavojus jų gyvybei negresia. Tuo tarpu inžinieriai atsidėję tyrinėjo astronautų kapsulę, kaip ir kokiu būdu galėjo prasiveržti į kapsulę nuodingos dujos. Rezultatai dar nepaskelbti. Kai kas spėja, kad galėjo būti ir sovietinio sabotažo darbas. O gal?

Istorinis susitikimas erdvėse. Paveiksle matome schematiškai pavaizduotą visą eigą, kaip erdvėse buvo įvykdytas amerikiečių ir rusų raketų susitikimas ir išsiskyrimas. Šitą susitikimą mokslininkai laiko istoriniu, nepaprastos reikšmės mokslo ir technikos laimėjimu.

PLAČIAME PASAULYJE

Garsusis rusų rašytojas A. Solženicinas atkakliai perspėja Ameriką nesusidėti su Sov. Sąjunga ir nedalyvauti Helsinkio Europos saugumo konferencijoje, kuri bus tik pripažinimas ir užantspaudavimas sovietų politikos ir hegemonijos jau dabar jos įtakoje esančioje Europos dalyje, o vėliau ir visoje Europoje.

Helsinkio konferenciją, kuri įvyksta liepos 30-31 d.d. ne tik pats Solženicinas, bet ir įtakinga Europos bei Amerikos spauda laiko naujuoju Muenchenu iš 1938 m., kada vardan taikos Anglija su Prancūzija Hitleriui perleido Čekoslovakiją. Bet ar šita auka išgelbėjo Europą nuo karo? Nors išvykdamas iš Amerikos prez. Ford ir pabrėžė, kad Amerika nepripažinsianti Baltijos kraštų aneksijos Sov. Sąjungai, tačiau patvirtinimas Helsinkio konferencijoje dabartinių Sov. Sąjungos ribų niekais paverčia pasakytas ir nepasakytas deklaracijas pavergtų tautų adresu.

***

KRIZĖ INDIJOJE

Indija buvo laikomas pats demokratiškiausias kraštas pasaulyje. Tačiau apkaltinus ministerę pirmininkę Indira Gandhi ir apribojus teismo įkeliu jos civilines laisves krašte kilo neramumų ir pastaruoju metu įvesta spaudos cenzūra ir didelių suvaržymų, suimta visa eilė opozicijos vadų, kurie, kol krašte vyksta apgultics padėtis, negali kreiptis į teismą, kad juos paleistų. Įtampa ir neramumai visoje Indijoje gali privesti prie to, kad arba visoje Indijoje bus įvesta režiminė prievarta, arba bus iš pareigų pašalinta I. Gandhi. Tačiau ministerė pirmininkė neatrodo, kad lengvai rezignuotų, juo labiau, kad ji turi gana stiprų užnugarį.

***

Didelės sausros Sov. Sąjungoje labai numušė šių metų derlių. Vakariečiai skaičiuoja, kad dėl sausrų Sov. Sąjungoje derlius kritęs apie 30 %. Gal dėl to tokie stambūs kviečių užpirkimai Amerikoje ir Kanadoje.

***

Likviduojama SEATO santarvė

Pietryčių Azijos kraštų santarvė, įsteigta prieš 21-rius metus, susidarus naujai "politinei realybei" šiame sektoriuje, pripažinta kaip nustojusi prasmės ir bus likviduojama. Iki dabar šioje santarvėje tebuvo palikę tik du pietryčių Azijos kraštai - Filipinai ir Thailandas. Visi kiti kraštai, kaip Anglija, Australija, N. Zelandija likvidacijos idejai skubiai pritarė. Amerika prisipažino, kad tam nesipriešins, jeigu kiti tai santarvei priklausę kraštai to nori. SEATO santarvėje Manilos paktu buvo garantuota tų kraštų savitarpinė ekonominė bei kultūrinė pagalba ir bendras gynimasis prieš agresiją.

***

Iš gastroliavusios Europoje rumunų šokių grupės trys šokėjai Londone pasiprašė azylio teisės ir ją gavo.

***

Suomė Anne Pohtamo gražuolių konkurse išrinkta 1975 m. Miss Universe. Ji yra modeliuotoja Helsinky, 19 m.

***

Sovietų Sąjunga užpirko virš trijų milijonų tonų kviečių Amerikoje ir dar derisi su Kanada užpirkti kviečių apie pusantro milijono tonų.

LENKAI APIE BIRŽELIO SUKILIMĄ

Birželio 21 d. Londono lenkų laikraštis „Dziennik Polski" per visą I-jį puslapį įsidėjo W. Sznarbahowskio straipsnį apie priešsovietinį birželio mėnesio sukilimą Lietuvoje 1941 m.

Autorius sako, kad sukilimas prasidėjęs su pirmaisiais vokiečių-rusų karo šūviais. Sukilėliai greitai užvaldė visą Lietuvą, paskelbė Lietuvos Nepriklausomybę, sudarė vyriausybę bei krašto administraciją ir išvalė kraštą nuo raudonosios armijos likučių. Lietuvos sostinę Kauną ir visą kraštą vokiečiai užėmę be kautynių ir radę jau veikiančią Lietuvos vyriausybę ir administraciją.

Lietuvos vyriausybė atsisakiusi bendradarbiauti su hitlerininkais, nesutikusi duoti jaunuolių į vokiečių armiją, o labiausia į SS dalinius.

Liepos 25 d. Lietuvos vyriausybė buvusi nušalinta, Lietuvos administravimą perėmęs vokiečių generalinis komisaras, pasitelkęs 20 tūkstančių vokiečių valdininkų.

Lietuvių episkopatas pasmerkęs hitlerininkus už žydų naikinimą ir lenkų mažumos persekiojimą. Už tai arkiv. Skvireckas ir vysk. Brizgys buvę išsiųsti į Vokietiją.

T. V.

A. Saulaitis
PLJS ir III PLJK
pirmininkas

Mūsų frontuose

Pereitą sekmadienį Sydnejaus miesto rotušėje buvo sukviesta virš tūkstančio įvairių tautybių atstovų ir norėta jiems parodyti, kaip nepaprastai susirūpinę Australijos viršūnių politiniai ir administraciniai organai Australijos imigrantų gerove. Šalia įvairių vietinių administracinių aukštų asmenybių dalyvavo Australijos min. pirmininkas Mr. G. Whitlam su žmona, opozicijos lyderis Mr. M. Fraser. Virš trijų valandų užtrukusiame susirinkime buvo paberta daug gražių žodžių ateivių adresu, kad atrodė, jog tik ateiviai pastatė Australiją ant kojų. Dėmesio centre buvo statoma etninių grupių kultūrinis įnašas, kas ypač praturtina australišką kultūrą kaip tokią. Net buvo savotiškai atsisakyta prievartinės asimiliacijos, o akcentuota integracija kaip santykiavimo forma tarp senųjų ir naujųjų australų. Prie vyriausybės ir perifierijose bus steigiami ateivių globos komitetai, kur ateiviai galės kreiptis atėję su savo problemomis. Bus ypatingai rūpinamasi, kad neįvyktų kokių rasinių diskriminacijų nustumiant ateivius į antros klasės piliečius, kas neabejotinai buvo jaučiama anksčiau.

Ypač dėmesį į ateivius kreipia politinės partijos, nes pamatė, kad ateiviai sudaro reikšmingą balsuotojų dalį Australijoje, ir jų palankumas vienai ar kitai partijai gali turėti lemiamos reikšmės.

Šitos kiek palankios perspektyvos gali būti naudingos ir mums lietuviams. Mes ne nuo šiandie jau esame gražiai užsirekomendavę savo kultūrinėm apraiškom. Galimas daiktas, kad galėtume gauti tam tikrų lengvatų ir net subsidijų mūsų mokykloms, meniniams vienetams, kultūrinei veiklai. Tik, žinoma, reikia žinoti kur ir mokėti kaip prieiti. Niekas neateis ir nepasisiūlys, jeigu mes tam nerodysime reikiamos iniciatyvos. Štai Melbourno lietuviai turi savo radio pusvalandį, kaip tik įeinantį į tą pačią ateivių globos ir paramos programą. Atrodo, atviras kelias tokį radio pusvalandį gauti ir Sydnejuje, bet ar kas tuo reikalu rūpinasi, taip ir ligi šiolei neaišku.

Mūsų mokyklos galėtų irgi būti įtraukiamos į tą pačią programą. Melbourne ir Pietų Australijoje lietuvių kalba pripažinta kaip mokomasis dalykas abiturientų brandos atestate. Būtų gera tokį pripažinimą išgauti visoje Australijoje.

Štai artėja Lietuvių Dienos. Tokio masto kultūrinę manifestaciją ne kiekviena etninė grupė gali surengti. Jeigu vyriausybė taip susirūpinusi etninių grupių kultūrinių apraiškų išlaikymu, tai lietuviai galėtų šioje vietoje būti pirmutiniais kandidatais.

Žinoma, gerai, kad iš vyriausybės pusės bent rodomas susidomėjimas etninių grupių gerbūviu ir jų nesistengia nustelbti. Bet juo labiau mums patiems turėtų rūpėti, kad lietuviška šviesa negęstų. Apatijų lietuvybei jaučiasi kaskart vis daugiau, ir daugiau. Lietuvišką spaudą išimtinai tebeskaito tik vyresnieji: jaunesni arba nemoka, arba nesuinteresuoti. Nors knygų skaitymas šiais laikais nebėra labai populiarus, tačiau paklauskime savęs, kiek kas yra perskaitęs per metus lietuviškų knygų. O per knygą ir spaudą ir labiausiai susigyvenama su tautine kultūra, įsigijama tautinio sąmoningumo, net tautinės ambicijos.

Dar vienas labai būdingas reiškinys: nuolat ir nuolat spaudoje skaitome oficialias padėkas už paaukotas knygas lietuvių bendruomeninėm institucijom. Gražu, kad lietuviškos knygos kaupiasi į tam tikrus centrus, bet iš kitos pusės liūdna, kad privačiuose namuose lietuviškai knygai jau ankšta - vyresniesiems jos jau pasenusios, ir nėra vilčių, kad jaunieji jas kada paimtų į rankas. Štai ir mūsų besalyginis aukojimasis už tautą ir jos ateitį. Netenka tad stebėtis, kad su tokiu entuziazmu Australijos viršūnės pradėjo kalbėti apie ateivių globą ir integraciją. Per integraciją galima daug greitesnė ir efektyvesnė asimiliacija.

(v.k.)

Valstiečiai liaudininkai pasisako

LIETUVOS VALSTIEČIŲ LIAUDININKŲ SĄJUNGOS KONFERENCIJOS, įvykusios 1975 m. liepos 5 dieną F. ir M. Mackevičių sodyboje. Lockport, Illinois, U.S.A,

REZOLIUCIJOS

1. Sveikiname visus pavergtos Lietuvos lietuvius, o ypač valstiečius, dirbančius okupantų prievarta įvestoje žemdirbių išnaudojimo sistemoje, už jų ištikimybę lietuvių tautai ir nepalaužiamą valią išlaikyti savo šeimose bei gyvenvietėse lietuvybės židinius, negęstančią viltį į mūsų tautos laisvę ir už drąsias pastangas ginti tai, kas žmogui brangiausia - sąžinės laisvę.

Mes tikime, kad pavergtos Lietuvos liaudis vis daugiau nekenčia baudžiavinės žemės ūkio padėties ir nekantriai laukia dienos, kada žemdirbiai taps privatinėje ar kolektyvinėje nuosavybėje pilnateisiais šeimininkais.

Mes tikime, kad ir okupuotos Lietuvos fabrikų bei dirbtuvių darbininkai taip pat ilgisi dienos, kada, pasitraukus okupantams ir žlugus jų įvestam valstybiniam kapitalizmui, laisvoje Lietuvoje jie turės sprendžiamą balsą tiek į gamybos priemonių tvarkymą, tiek ir į teisingą medžiaginių bei kultūrinių gėrybių paskirstymą.

Neabejojame, kad ir visa lietuvių tauta laiko atėjūnus rusus kaip Lietuvos okupantus, stengiasi, kiek sąlygos leidžia, ugdyti tautinį susipratimą, siekti darbu, mokslu bei meno kūryba Lietuvai geresnį gyvenimą ir laukia progos, kada, atsikračiusi svetimųjų jungo, atstatys pagal gyventojų daugumos valią demokratiniu keliu tvarkomą nepriklausomą Lietuvą.

2. Sveikiname Lietuvos diplomatinės tarnybos atstovus bei konsulus, linkėdami jiems sėkmės atstovaujant Lietuvai ir dirbant dėl jos laisvės atstatymo.

3. Prašome Lietuvos Valstiečių Liaudininkų S-gos narius ir visus tautiečius išeivijoje visu kuo remti Vyriausiąjį Lietuvos Išlaisvinimo Komitetą ir jam lėšas telkiantį Tautos Fondą bei Amerikos Lietuvių Tarybą. Ši parama ypač yra reikalinga dabar, kai reikia kovoti su sovietų pastangomis visur panaikinti dar likusias Lietuvos suverenumo žymes ir iš visur išgauti aneksijos pripažinimą.

4. Skatiname Lietuvos Valstiečių Liaudininkų S-gos narius ir visą lietuvių išeiviją ir toliau visomis galimomis priemonėmis plėsti ryšius su tautiečiais okupuotoje Lietuvoje, stiprinant jų laisvės viltį ir atsparumą išlaikyti tautines bei žmogiškąsias vertybes.

Tačiau smerkiame tokį santykiavimą su pavergta Lietuva, kurio kaina yra susilaikymas ar net atsisakymas nuo atviro ir bekompromisinio laisvės bei nepriklausomybės siekimo Lietuvai ar kurio pasekmėje laimi bolševikų propaganda ir silpnėja išeivijos ryžtas bei pastangos Lietuvos laisvinimo bare.

5. Įpareigojame LVL S-gos atstovus Vyriausiame Lietuvos Išlaisvinimo Komitete, iškilus klausimams dėl santykių su lietuvių politinėmis, visuomeninėmis ar kultūrinėmis organizacijomis, visada būti tų pusėje, kurie aiškiai pasisako už šiuo metu svarbiausią išeivijos uždavinį - kovą už Lietuvos laisvę ir už visų išeivijos lietuvių telkimą šiam tikslui siekti.

6. Siekdami vieningesnio našesnio bendro darbo, prašome bendrinėse lietuvių išeivijos organizacijose remti tas sroves ir tuos veikėjus, kurie aiškiai pasisako už išeivijoje bendromis jėgomis vedamą Lietuvos laisvinimo darbą ir už visų politinių, ideologinių bei visuomeninių organizacijų jungtinę veiklą bendriesiems tikslams siekti.

A.A.

Majorui

VACLOVUI NARBUTUI

mirus, gilią užuojautą reiškiame sūnums, marčioms ir visiems artimiesiems.

A. Brunkienė
A. Jurkšaitienė

MŪSŲ MIRUSIEJI

MIRĖ VACLOVAS NARBUTAS

V. Narbutas iš to meto, kai buvo pulko adjutantas kapitonas

Liepos 19 dieną Sydnejaus ligoninėje, inkstų ir širdies ligos palaužtas mirė buvęs Lietuvos kariuomenės majoras Vaclovas Narbutas. Gimęs 28.9.1901 m. Garliavoje, netoli Kauno, velionis, baigęs Voronežo gimnaziją, su šeima grįžęs į Lietuvą, įstojo į Lietuvos Karo Mokyklą, kurią baigęs, buvo paskirtas tarnauti į II-jį Pėstininkų Pulką Kaune. Šiame pulke jis atsiekė kapitono laipsnio ir buvo paskirtas pulko adjutantu. Visame savo kariškame gyvenime V. Narbutas buvo ypatingai mėgiamas ne tik savo kolegų karininkų, bet ir kareivių, nes per jo rankas ėjo visi ūkio ir finansiniai reikalai ir jis stengėsi kiekvienam kiekvienu atveju padėti.

Dar Lietuvoje jis buvo sukūręs šeimą ir, su savo žmona Kotryna susilaukė trijų sūnų: Algirdo, Vytauto ir Kęstučio. Visa velionies šeima tiek Lietuvoje, tiek Vokietijoje, tiek ir Sydnejuje buvo giliai įsitraukę į lietuvišką gyvenimą: žmona, mirusi 1966 m., labai aktyviai dalyvavo chore, moterų draugijoje ir kt., sūnus Algirdas - tautiniuose šokiuose, Vytautas - Pabaltiečių draugijoje, Kęstutis - skautuose, pats velionis buvo Sydnejaus Lietuvių Klubo ir Ramovės narys, savo dosnia auka paremdamas mūsų lietuviškas ir jam artimas organizacijas.

Lietuvos kariuomenėje ir lietuviškuose daliniuose velionis buvo iki savo pasitraukimo į Vokietiją ir paskutiniu laiku buvo pakeltas į majoro laipsnį. Pasibaigus karui visa Narbutų šeima sau prieglobstį rado Wuerzburgo D.P. stovykloje, kur V. Narbutas amerikiečių karo vadovybės buvo paskirtas šios didžiulės tarptautinės stovyklos komendantu.

Prasidėjus emigracijai, Narbutų šeima išvažiavo į Australiją ir 1949 m. atsidūrė Bathurst'o pereinamoje stovykloje. Atlikus privalomąją darbo prievolę, velionis su šeima persikėlė gyventi į Sydnejų ir tuoj pat pradėjo verstis namų ir nekilnojamo turto pardavimo agentu. Vėliau, išlaikęs specialius šios specialybės egzaminus, jis tapo oficialus agentas, dirbąs pats vienas ir vėliau parėjęs dirbti į didelę Ashfield Real Estate agentūrą.

V. Narbutas, kaip ir jo visa šeima, buvo labai gerai žinomi ir gerbiami visame Sydnejuje. Jo nuoširdumas, jo noras bent kam ir bent kada padėti, pasidarė lyg ir ta graži legenda Sydnejuje. Ir tikrai, ne vienas, ne du ir gal ne šimtas mūsų tautiečių, šiandien yra dėkingi velioniui, kad gyvena gražiuose namuose, kad turi savo, gal ir brangų, šeimos turtą.

Velionį teko man pažinti labai artimai, ilgesnį laiką gyventi jo šeimoje ir bent kelis kartus pasinaudoti jo nuoširdžia pagelba. Paskutinį kartą jį sutikęs, kelias savaites prieš mirtį, savame priemiestyje su klijentu skubantį į banką ir jau gana blogai atrodantį, paklausiau, kada gi jis nustos jau taip lakstyti ir kada jau pradės savo užsitarnautą poilsį?

—Pailsėsiu jau aš tik kapuose, pasakė jis man, gi dabar, nors kojos jau ir labai patinę, aš turiu dar daug darbų ir paskutinį savo norą - dar kartą aplankyti savo ginklo ir gyvenimo draugus Amerikoje ir Kanadoje.

Tačiau šio puikaus žmogaus svajonė jau neišsipildė ir, po kelių savaičių, paguldytas į ligoninę, atsisveikino su šiuo žemiškuoju gyvenimu.

Bažnyčioje gedulingas pamaldas atlaikė kun. P. Martūzas, prie Lietuvos vėliava apdengto karsto garbės sargybą einant ramovėnams, gausiai atsilankę velionies draugai, pažįstami ir giminės, atidavė paskutinę pagarbą jam.

Kapuose, prie gausybės gėlių ir vainikų, kun. P. Martūzas iškėlė mirusiojo asmenybę, kai po religinių giesmių, ramovėnų vardu atsisveikino Adomas Laukaitis ir Lietuvių Klubo vardu - Pranas Nagys. Laidojimo apeigos baigtos Lietuvos Himnu.

A.L-TIS.

Dr. J. Šaulio archyvas

Specialiai Mūsų Pastogei rašo Kazimieras Barėnas rašytojas - laureatas

Mūsų rašytojo ir diplomato Jurgio Savickio, kai jis mirė, visi likusieji rankraščiai ir kitokia dokumentinė medžiaga žuvo - niekas nepasirūpino laiku visa tai išgelbėti. Ne tik jo vieno atveju šitaip atsitikę.

Laimingesnio likimo susilaukė dr. Jurgio Šaulio archyvas ir biblioteka. J. Šaulys mirė 1948 m., bet buvo žmonių, kurie susidomėjo jo dideliu archyvu ir biblioteka, ir, matyt, jų siūlymu visa tai 1952 m. atpirko Pensilvanijos universiteto biblioteka Filadelfijoje.

Iš laikraščių daug kam žinoma, kad toks turtingas archyvas buvo ir kad jis po to mūsų diplomato mirties atsidūrė saugioje vietoje (tiesa, ne lietuvių rankose, kaip mes norėtume). Bet ligi šiol nieko konkretesnio nežinojome, kas per turtai to archyvo aplankuose sudėti.

Gražų spindulį šviesos į Šaulio archyvo aplankus dabar visuomenei pateikė dr. Vincas Maciūnas, kuris kaip tik dirba anoje universiteto bibliotekoje ir yra ne tik susipažinęs su to palikimo turtais, bet taip pat šalia to kaupia ir naujesnę lietuvišką dokumentinę medžiagą ir papildinėja bibliotekos lietuvišką skyrių.

Lituanistikos Instituto 1973 m. suvaživime jis skaitė pranešimą "Dr. Jurgio Šaulio archyvas", kuris pasirodo šįmet išleidžiamame to suvažiavimo darbų tome. Tur būt, tame tome bus atspausdinta ir kitų įdomių darbų, o kol kas rankose turime vien dr, V. Maciūno pranešimo atspaudą. Tasai pranešimas, žinoma, negalėjo atskleisti visa ko, kas sudėta 96 archyvo aplankuose, tačiau lyg šaukte šaukia, kaip reikia branginti ir saugoti panašią dokumentinę medžiagą.

Dr. J. Šaulys, aišku, buvo laimingas ta prasme, kad jam niekada neteko viską palikus bėgti. Tiesa, pirmąjį pasaulinį karą su visais su tuo susijusiais pavojais jis praleido Vilniuje, antrasis jį užklupo kaip Lietuvos pasiuntinį Varšuvoje, o iš jos persikėlė jis į neutraliąją Šveicariją. Bet iš vienos į kitą vietą besikraustant karo audros paliestam diplomatui taip pat turi būti ne pyragai gabentis su savim, ką ilgus metus kaupei. O pirmieji tos archyvinės medžigos aplankai yra skirti "Sandaros" draugijai, veikusiai Berne, Šveicarijoje, 1903-1912 m. Pati draugija, kaip dr. V. Maciūnas primena, nebuvo atžymėta net mūsiškėje enciklopedijoje, nes niekas jai rinkdamas medžiagą dar nebuvo pasklaidęs dr. J. Šaulio archyvo, o tos draugijos nariais yra buvę apie 20 vėliau daugiausia garso pasiekusių žinomų lietuvių (tarp jų J. Biliūnas, A. Garmus, P. Grigaitis, A. Janulaitis, K. Jasiukaitis, V. Mickevičius-Kapsukas ir kt.).

Yra archyve medžiagos iš XIX amž. pabaigoje įsteigtosios "Žiburėlio" draugijos, Vilniuje ėjusių "Lietuvos Žinių" redakcinių dokumentų iš 1914-1915 m., dešimt aplankų dokumentų iš pirmojo pasaulinio karo ir anuometinės vokiečių okupacijos metų. Tikra retenybe dr. V. Maciūnas laiko tuos aplankus, kuriuose sudėta Lietuvos okupaciją vykdžiusios vokiečių dešimtosios armijos protokolų knyga ir įvairūs raštai iš to laiko, kai po revoliucijos jau tvarkėsi Soldatenratas - tarp tų raštų yra medžiagos, kuri nušviečia vokiečių kariuomenės santykius su besiorganizuojančia Lietuvos valstybe. Istorikams itin brangi medžiaga (nors jos ir nedaug tesą) iš Lietuvos tarybos veiklos. Gausi diplomatinė medžiaga jau yra svariai pasitarnavusi kai kuriems istorikams (ja remdamasis, A.E. Sennas yra parašęs studiją "The Emergence of Modern Lithuania" ir joje, be kita ko, pasisakė, kad be Šaulio archyvo jis vargu būtų galėjęs tai padaryti, o medžiaga apie lietuvių-lenkų santykius pasitarnavo M.K. Dziewanowskiui, kai jis rašė savo studiją "Joseph Pilsudski, a European Federalist, 1918-1922").

Per ilgus metus susidarė archyve daugybė laiškų iš įvairių asmenų, su kuriais dr. J. Šaulys susirašinėjo. Dr. V. Maciūnas išvardija 67 pavardes lietuvių rašytojų, mokslo žmonių, muzikų, dailininkų, visuomeninkų, valstybininkų, spaudos žmonių. Tai vis pavardės visiems lietuviams žinomų žmonių, ir vieni jų Šauliui yra paršę kartą ar kitą, o kiti - daug kartų (pvz., G. Petkevičaitės - Bitės yra net 178 laiškai). Įdomūs esą J. Biliūno laiškai, ir jais remdamasis K. Ostrauskas yra net daktaro disertaciją parašęs.

Daugelio asmenų laiškai, be abejo, atskleistų, kokiais reikalais kieno gyventa. Šis tas suminima iš V. Mickevičiaus-Kapsuko laiškų. Plačiausiai šiame pranešime dr. V. Maciūnas nušviečia iš Šaulio archyve išlikusių laiškų sumanymą, dėl kurio daug susirašinėta ir tartasi, bet kuris nebuvo įgyvendintas. 1907 m. J. Šaulys sumanė, kad reikia pradėti leisti "nepriklausomą periodinį (event. mėnesinį) mūsų pirmeivės inteligentų (apšviestesniosios) visuomenės organą, skiriamą literatūros, mokslo, visuomenės ir politikos reikalams". Tuo reikalu "Vilniaus Žiniose" buvo paskelbtas G. Petkevičaitės, A. Lelio, J. Šaulio, J. Biliūno ir dr. P. Avižonio pasirašytas atsišaukimas. Viešuma apie sumanymą leisti naują žurnalą tiek tiktai ir žinojo, kiek tame atsišaukime buvo pasakyta. Kaip galimi bendradarbiai žiūrėjo į žurnalo linkmę, ko jie norėjo ir nuo ko baidė ar ką žadėjo, matyti tik iš P. Avižonio, M. Biržiškos, A.Janulaičio, K. Jasiukaičio, K. Jurgelionio, V. Kapsuko, M. Davainio-Silvestraičio, J. Biliūno ir kitų asmenų laiškų (leidėju norėta prikalbinti grafą V. Zubovą). Tie laiškai rodo, kad nuomonės labai įvairavo. Būta net kelių kandidatų į redaktorius, tarp jų ir J. Herbačiauskas.

Greičiausia, ir dabar yra įgyvendintų ir numarintų sumanymų, kurių užkulisius galės kada nors parodyti išlikę laiškai, jei jie bus kur nors surinkti.

Kai dėl dr. J. Šaulio archyvo, tai tyrinėtojai pamažu dar daug, tur būt, iškels viešumon ten esančių įdomybių. Malonu, kad dabar šį tą praskleidė mums dr. V. Maciūnas: turėsime geresnį vaizdą, kas suslėpta tuose gausiuose aplankuose, o gal taip pat ta proga pagalvosime, kad ir mums reikšmingesnės archyvinės medžiagos nėra ko skubėti kišti į krosnį ar mesti į šiukšlių dėžę.

A. K. Čiurlionis

UŽ SALIAMONO GIESMES SKAMBESNIS

Atidaryk man, mano sesuo, mano sužadėtine, mano balandėle, mano nesuteptoji, nes mano galva pilna rasos, ir mano garbiniai nakties lašų...

Saliamono giesmė

Laiškas sužadėtinei Sofijai

Tu, muzika, tūkstantis saulių, Tavo glamonės, jūra, chorai - visa tai susipina į vieną simfoniją. Rašyti taip sunku, žodžiai tokie kieti, sausi. O norėčiau persiųsti Tau tame laiške visas gražiausias mintis, kurios, kaip pagąsdintų žuvėdrų pulkai, Jūratei pasirodžius, skraido sidabrinėje rytmečio migloje viršum šviesiosios Baltijos. Norėčiau apsupti Tave gegužiu, pilnu gėlių kvapo ir tylos, o po kojų Tau ištiesti puikiausią Maharani kilimą, austą iš auksinių voratinklių ir baltesnių už sniegą chrizantemų, norėčiau, kad ilsėdamasi ant jo, klausytumeis tylos, kuri yra Naujos Kalbos giesmė.Norėčiau sudėti simfoniją iš bangų ošimo, iš šimtametės girios paslaptingos kalbos, iš žvaigždžių mirksėjimo, iš mūsų dainelių ir mano bekraščio ilgesio. Norėčiau pakilti į aukščiausias viršūnes, neprieinamas mirtingiesiems, ir iš gražiausių žvaigždžių nupinti vainiką Zosai - Žmonai mano. Norėčiau myluoti Tave kilniausia glamone baltame mieguistame debesyje, tingiai slenkančiame virš Didžiojo Okeano. Zosyte mano, Baltoji Laukų Gėlele mano, Nežinomųjų Kraštų, Neįžengiamų Girių, Laimės Salų Karaliene. (...)

Kastukas.

Svečias iš Prancūzijos

Gal ne vienas pastebėjom, kaip retai čia, Australijoj, susilaukiam svečių - menininkų iš Prancūzijos. Iš krašto, kur visi menai šimtmečiais reiškėsi ir dažnai pirmavo pasauly įvairiose formose. Paimkim: literatūrą, scenos menininkus, kompozitorius, vaizdinį meną.

Elegantiškas Paryžius garsus skambiais vardais visose meno šakose. Nuotaikingos gatvės, pavėsingi boulvarai, tapybiškos kavinės atviram ore, visų spalvų įvairių tautybių judanti, besikeičianti minia - taip charakteringi tam miestui. Puošnūs teatrai, turtingos meno galerijos visais metų laikais traukia lankytojus.

Puor la première fois en Australie - jaunas prancūzų pianistas Michel Beroff vienas tų retų išimčių. Išgarsėjęs pasauly savo klasišku ir romantišku repertuaru,išskirtinas taip pat avant - garde muzikos kūrinių interpretavime. Šiuo metu viešįs Australijoj, šis nuostabus pianistas sužiba impressionisto Debussy išpildyme arba iššaukiančiai modernaus Stravinskio interpretavime. Sydney Operos rūmų Koncertų Salėj išskirtinas išpildyme Prokofievo Piano Concerto Nr. 5 in G, Op. 55. Vietomis, vos liesdamas pirštais, pianistas išgauna dar negirdėtus tonus, lyg semtų iš neatėjusios dar dienos, ar spalvotus akmenis bertų į paslėptus vandenis. Beroff's virtuoziškumas prasiveržė visu stiprumu išpildant Ravelio Piano Concerto in D (kairei rankai). Techniškai sunkus, kompozitoriaus Ravelio dedikuotas austrų pianistui Paul Wittgenstein, kare netekusiam dešniosios rankos. Kompozitoriaus uždavinys buvo sukurti įspūdį, kad skambinama dviem rankom, išgauti tirštą garsinį skambesį. Ir tas jam pavyko: pats Wittgenstein išpildė kaire ranka to veikalo premijeroj, Vienoj (1931 m.). Su dideliu entuziazmu pasitiktas ir Michel Beroff koncerte jaunimui (Youth Concert Series) Sydney Operos rūmuose, simfoniniam orkestrui palydint, diriguojant nuostabiam suomiui Okko Kamu.

Patrice Bart - première danseur Paryžiaus Operos balete, atvažiavęs Australijon kartu su Londono Festival Ballet ir pasirodęs scenoj kartu su Nureyevu (The Sleeping Beauty), nustebino kaip vienas originaliausių klasiškojo šokio interpretatorių. Jo vitališkumas, energija, staigumas šuolyje labiausiai gal išryškėja dinamiškam balete LE CORSAIRE. Savo išskirtinu stiliumi yra laimėjęs aukso medalį tarptautiniame baleto festivaly (1969 m.), o savo krašte Nijanskio Prizą. Jau keturiolikos metų priimtas Paryžiaus Operos baletan, greit iškilo į pirmaujančias eiles. Dažnai pasirodo su kitų kraštų baleto grupėm kaip Guest Artist, o praeitais metais su dideliu pasisekimu šokęs didžiausioms minioms atviruose stadijonuose, Brazilijoj (kartu su Paryžiaus baletu).

Praeitais metais pasirodęs Australijos teatro scenose pantomimikas Marcel Marceau, savo teatro karjerą pradėjo Sarah Bernhardt teatre, Paryžiuj, vėliau įsijungė Jean Louis Barrault grupėn, kur išgarsėjo savo sukurta Arlequino role pantomimoj Baptiste (adopt. iš Les enfants du paradis). 1947 m. susiformavusi Marcel Marceau grupė laimėjo Debbureau prizą Paryžiuj, skiriamą iškiliau pasirodžiusioms jaunesnėm grupėm. Marceau sukurtos pantomimos, charakteriai be galo įvairūs, spalvingi. Iš didelio jo repertuaro scenoj matom tik mažą dalį, bet užtenka pažinti jo nepaprastus artistiškus sugebėjimus. Dviejų valandų eigoje, scenoj, Marceau pagauna, įtraukia žiūrovus į tą nuostabų, jo sukurtą pasaulį, gailimės, kai programa baigiasi. Jo charakteriai labai patrauklūs, dažnai komiški, pilni žmogiškų silpnybių, juokiamės iš jų, bet niekad piktai. Lengvais kūno judesiais, veido išraiška, be žodžių - šis nuostabus artistas sukuria vis naujas staigmenas. Kartais muzikos palydimas, bet dažniausiai visiškoj tyloj Marceau atsiveda į sceną ištisą galeriją charakterių - The PUBLIC GARDEN. The CAGE - žmogus uždarytas milžiniškam narve (įsivaizduojam), desperatiškai ieškantis išėjimo. The HANDS - sukuriamas nustabiai gražus paveikslas rankomis, mažutė simfonija - rankų simfonija.

Tapytojas Vytautas Kasiulis ir skulptorius Antanas Mončys, Prancūzijoj gyveną lietuviai, stipriais, kūrybingais savo darbais jau seniai pripažinti iškilesniųjų Europos menininkų eilėse.

Aldona Vesčiūnaitė

Reta viešnia

Solistė N. Ambrazaitytė

Bene pati iškiliausia šiuo metu Vilniaus operos solistė Nijolė Ambrazaitytė Melbourno čiurlioniečių diskusijų klubo kviečiama atvyksta į Australiją ir žada koncertuoti lietuviams Adelaidėje, Sydnejuje ir Melbourne.

Savo kilme solistė N. Ambrazaitytė yra dzūkė nuo Lazdijų. 1966 m. baigusi Vilniaus konservatoriją ji priimta į Vilniaus operos ir baleto teatrą. Dabar ji yra viena iš pirmaeilių solisčių Vilniaus operoje. 1970 m. Sov. Sąjungos dainininkų konkurse ji laimėjo antrą vietą ir tų pat metų pabaigoje dalyvavo tarptautiniame dainininkų konkurse Bukareste, Rumunijoje, laimėdama sidabro medalį. Iš Vilniaus ji nuolat kviečiama dainuoti kaip svečias žymiuosiuose Sov. S-gos teatruose - Maskvoje, Leningrade, Kieve ir kitur. Su koncertais buvo išvykusi į Rumuniją, Lenkiją, Čekoslovakiją, Bulgariją, Vokietiją, Čili, Peru ir visur buvo ypatingai ir palankiai įvertinta.

NAUJI LEIDINIAI

BRONYS RAILA. Paguoda. Trečia dalis. Nidos Knygų Klubo leidinys Nr. 94. 1975 m. 385 psl. Kaina 6.50 U.S. dolerių, klubo nariams 5 dol. Viršelis dail. K. Jezersko.

Tai trečia B. Railos "Akirmirkos kroniku"dalis. Sudėjus visas tris "Paguodos" dalis skaitytojas turės įžvalgaus žurnalisto ir patrauklaus pasakotojo patiektą mūsų išeiviško kultūrinio gyvenimo skerspiūvį.

Maori legenda

Šiame pilkame gyvenime daug visokių įvykių vienas po kito praeina, kaip vaizdai ekrane. Kaip malonu prisiminti popietę Sydnejaus Liet. Klube, kur Plunksnos Klubas patiekė Jūratės ir Kastyčio operą, perduotą iš plokštelių ir pailiustruotą skaidrėmis iš paties pastatymo Amerikoje, o pačią operą taikliai pristatė muzikos žinovė solistė A. Binkevičiūtė-Gučiuvienė.

Kaip lietuvių visuomenėje nesimato lietuvių studentų, taip joje pasigendama ir mūsų "elito": nors mažytė salė buvo pilnutėlė, bet tų, kurie daugiausia kalba apie kultūrą, beveik nesimatė.

Jūratė ir Kastytis yra graži ir prasminga lietuvių pamario legenda. Stebėtinai panašią legendą turi ir maori tauta N. Zelandijoje. Turtinga yra maori žmonių tautosaka. Jų legendos ir mitai yra meniški ir įdomūs. Nesuskaičiuojamais liaudies pasakojimais apipinti kalnai, ežerai, geizeriai, upės ir miškai. Ypač įsidėmėtinos legendos yra Hinemoa ir Tutenekai.

Legenda pasakoja, kad Pania buvusi labai graži jūros gyventojų dukra. Jai būdavo ilgu ir nuobodu vandenyno gelmėse, tad saulutei nusileidus ji išplaukdavo į krantą ir viename Napier (N.Z.) šaltinyje pasislėpusi po pamerktais linais išbūdavusi iki aušros. Vieną vakarą prie šaltinio atsigerti atėjo dailus maori vadas Karitoki ir pamatęs Panią parsivedė ją namo. Jiedu pamilo vienas kitą ir susituokė. Jaunieji gyveno laimingai ir susilaukė sūnaus, kurį pavadino Moremare (Beplaukis).

Tačiau jūros gyventojai vis viliojo Panią grįžti pas juos, bet ji neklausė sirenų šauksmo.

Išėjo Karitokis į karą. Paniai be vyro buvo labai ilgu, ir ji susigūndė aplankyti saviškius. Bent vieną kartą. Ir ji išplaukė su sūnum į jūrą. Jūros gyventojams nepatiko, kad Pania myli mirtingąjį, tad begrįžtančią pas maorus jie pavertė ją rifu, kuris dabar tebestūkso Napier uoste. (N. Zelandijos šiaurinėj saloj). Moremare (sūnus) buvo paverstas povandenine uola. Tose vietose žvejai pagauna daug žuvies. 1954 m. Napier mieste pastatyta bronzinė Panios statula, o 1958 m. net išleistas N. Zelandijos pašto ženkliukas su Panios atvaizdu.

Č. Liutikas

— Ar tu žinai skirtumą tarp anglo, škoto ir airio?

— Ne, pasakyk.

— Ogi, išlipdamas iš traukinio, airis nepasižiūri, ar yra ką nors palikęs, anglas pasitikrina, kad nebūtų ko palikęs, o škotas gi visada pasižiūri, ar kas ko nors nepaliko.

VALANČIUS — RAŠYTOJAS

Juozas Almis Jūragis

Pranešimas skaitytas Plunksnos Klubo rengtame Valančiaus minėjime liepos 6 d. Sydney Liet. Klube.

Motiejus Kazimieras Volončevskis, kurį mes vadiname Valančium, buvo rašytojas. Nepaprasto darbštumo žmogus. Jo raštų sąrašas ilgas - 33 knygų ir brošiūrų vardai. Kiekvieną rašytoją veikia laiko dvasia ir laiko sąlygos. Kūrybos akstinus, idėjinę kryptį ir pasisekimą nulemia sąlygos to laikmečio, kuriame rašytojas gyvena. Kūrybos išlikimą ilgiems laikams nulemia talentas. Valančiaus kūryba išliko iki mūsų dienų. Tai ženklas, kad jis buvo talentingas žmogus. Ne visi jo raštai šiandien yra vienodai reikšmingi, ne visus juos vienodai vertiname - dėl to kalta visa toji epocha, kurioje Valančius gyveno ir į kurios problemas atsiliepdamas jis rašė.

Valančiaus epocha nuo mūsų jau yra labai nutolusi. Nutolusi ne tiek metais, kiek lietuviškos kultūros sužydėjimu ir žmogaus atgavimu pilnų savo asmeninių teisių, gerovės pakilimu ir tautinių kūrybinių jėgų išsiskleidimu. Valančius gyveno beveik visiškoje kultūrinėje tuštumoje. Mums baudžiava yra tik liūdna pasaka, o jam ji buvo iš arti pažįstama žiauri tikrovė. Valančius gyveno tais laikais, kada Lietuvoje vieni savivaliavo, užgrobę sau turtus, prabangą ir valdžią, o kitiems, paniekintiesiems, buvo skirta vergija, rykščių kirčiai ir neįtikėtinai sunkus vargas.

Valančius atėjo iš valstiečio pirkios ir išsimušė į Bažnyčios kunigaikščio postą, nešinas geresnių laikų viltį, užuojautą žmogui ir lietuvišką žodį. Tą žodį, kuris yra nemarioji galybė, prikelianti žmogų net iš tamsiausios nakties. Visi jo raštai dėl to buvo skirti tam tikslui, kad prikeltų žmones iš nakties, vestų juos į šviesą. Valančius rašė tai, ką jo vyskupiškoji misija iš pareigos, o lietuviškoji misija iš pasirinkimo ji rašyti įpareigojo. Taip epocha nulėmė jo talento kryptį.

Valančius daugialypė asmenybė. Pašaukimu - dvasininkas, įsimylėjimu - istorikas, praeities tyrinėtojas, savo prigimtimi - poetas. Poetas ne vien dėl to, kad kūrė bažnytines giesmes, paruošė "Giesmių knygą arba kantičkas" eilėmis vertė psalmes. Poetas daugiau dėl to, kad buvo labai susižavėjęs Lietuva ir jos praeitimi. Jeigu jis nebūtų buvęs poetas ir romantiškas savo tautos senovės darbų garbintojas, kaip ir kitas didysis žemaitis Simanas Daukantas, argi jis pirmąją savo knygą, mokslo veikalą "Žemaičių vyskupystė" būtų rašęs lietuviškai? Jeigu jis būtų buvęs toks kietas ir šaltas pragmatiškas žmogus, kaip jį daug kas vaizduoja, argi jis būtų rašęs mokslo veikalą paniekintąja liaudies kalba, kurios nė vienas tų laikų mokslininkas nemokėjo? Juk jis, bažnytinių mokslų akademikas, teologijos daktaras, "Žemaičių vyskypystę" galėjo parašyti lotyniškai kaip Lietuvos istoriją rašė Albertas Vijukas - Kojalavičius (1609-1677), arba lenkiškai, kaip rašė pirmutinis Lietuvos istorikas Motiejus Strijkovskis (1547-1582). Tomis kalbomis jis būtų pasiekęs Europos mokslininkus. Bet Valančius tą veikalą išleido lietuviškai. Skyrė jį Lietuvos žmonėms, būsimos Lietuvos ateičiai, pats gerai suprasdamas, kad tais 1848 išleidimo metais lietuviškoje visuomenėje mokslo veikalui mažai dar tebuvo skaitytojų.

"Žemaičių vyskupystė" yra rimtas dviejų tomų istorinis veikalas, iki šiol nepraradęs savo mokslinės vertės, apimąs Vytauto įsteigtosios Medininkų arba Žemaičių vyskupijos 428 metų (1413-1841) veiklos laikotarpį. Tai plati Žemaitijos ir visų tai Žemaičių vyskupijai priklaususių žemių kultūros istorija, kur kiekvienas praeities faktas laikomas svarbiu ir žymėtinu. Kur aprašyta krašto gamta ir gyvūnija, žmonių papročiai, jų namų aplinka, visuomeninė tvarka ir senasis lietuvių tikėjimas. Blaiviu istoriko žvilgsniu Valančius nupiešė senosios pagoniškos žemaičių kultūros susidūrimą su katalikybe ir to naujojo tikėjimo įtakoje vykusį žmonių gyvenimo ir papročių kitimą. Naujos, katalikiškos, kultūros spinduliavimą iš atsiradusių mokyklų, iš mokytų kultūros veikėjų ir rašytojų, kaip pav. Mikalojaus Daukšos, Konstantino Širvydo, Jurgio Pabrėžos, Mykolo Olševskio, Bonaventūro Gailevičiaus ir kitų žymesnių vyrų darbų, o taip pat ir iš vyskupijoje įsikūrusių įvairių ordinų vienuolių veiklos. Tame veikale Valančius yra moksliškai objektyvus, nešališkas. Vyskupiją valdžiusių vyskupų chrakteristikos nepagražintos, nupieštos ryškiai gyvenimo tiesos pabraukimais. Veikalas gerai dokumentuotas statistika ir dokumentais, kurių dalis istorikams jau yra nebeprieinama, nes sunaikinta.

Išleidęs "Žemaičių vyskupystę", Valančius dar dvejus metus džiaugėsi mokslininko ir literato laisve. Tada jį išrinko vyskupu. Vyskupo pareigos atplėšė Valančių nuo mokslinio ir neužangažuotoliteratūrinio dabo. Uždėjo jam daugybę kitų pareigų. Milijonui žmonių jis tapo aukščiausiu ganytoju, dvasios vadovu ir autoritetu. Milijonas sielų pasitikėjo juo, šaukėsi suraminimo ir vadovavimo. Valančius pasitikėjo tikėjimo jėga ir iš jos plaukiančia dvasine evoliucija. Jo programa buvo skatinti, kas žmonėse naturaliai gera, gydyti, kas vargo ir tamsumo sužalota. Valančius siekė savo vyskupiją pilnai sulietuvinti, sukrikščioninti ir sukultūrinti, nes šviesaus, kultūringo, moraliai tvirto žmogaus nepalauš joks išorinis vargas, jokia priespauda.

Katalikų Bažnyčiai Lietuvoje tuomet trūko geros lietuviškos religinės literatūros. Valančius ryžosi vienas pats tokią literatūrą sukurti. Ne tik pasiryžo, bet ir ištesėjo. Per 16 metų jis parašė arba išvertė ir savais pinigais išleido 18 reikalingiausių religinių veikalų. Tikybos mokymui - katekizmą, Šventojo Rašto istorijas, pamokymus apie sakramentus. Kulto reikalams - religines giesmes, giesmyną, psalmių vertimus proza ir eilėmis. Religiniam pasiskaitymui - Kristaus, Marijos ir šventųjų gyvenimus, įskaitant ir tą garsųjį dvitomį "Žyvatai šventųjų", kur aprašytieji šventieji, nors gimę ir augę tolimose, svetimose šalyse, kalba ir, rodos, galvoja žemaitiškai, yra varginami tokių pat žemiškų nepriteklių, kokie ištikdavo ir Lietuvos žemdirbį. Didesnei maldingumo praktikai buvo skirtas Tomo Kempiečio knygos "Apie Kristasus sekimą" vertimas ir "Davatkų knyga". Dalis tų knygų, išleistos daugeliu laidų, tūkstantiniais tiražais, parapijų lankymo metu Valančiaus buvo žmonėms dalijamos veltui. Kitos skaityti pramokusių žmonių buvo grobstyte grobstomos ir taip pat išleidžiamos daugeliu laidų.

Lietuvių tautiniam susipratimui gimti ir išbujoti labai svarbios buvo Valančiaus paršytos 9 politinės brošiūros, slapta paskleistos vyskupijoje spaudos draudimo pradžioje, kai rusai pradėjo atiminėti lietuviškas maldaknyges ir jų vietoje dalinti kitas, taip pat lietuviškas, bet spausdintas rusiškomis raidėmis. Jose Valančius paskelbė kovos už lietuviškąjį raštą programą, kurios įgyvendinimas sujungė tautą vienam tikslui, paskatino į herojiškus rezistencijos žygius ir išvedė į spaudos laisvės laimėjimą, kurio Valančius savo akimis jau nebeišvydo.

Tik savo gyvenimo pabaigoje, jau įvykdęs svarbiausius savo gyvenimo uždavinius, o be to rusų valdžios labai suspaustas ir beveik namų arešte laikomas, Valančius galėjo atsidėti grožinei kūrybai. Per aštuonerius metus parašė keturias beletristines knygas: "Vaikų knygelę", "Paaugusių žmonių knygelę", "Palangos Juzę" ir "Pasakojimą Antano tretininko". Valančiaus grožinės kūrybos vainikas yra "Palangos Juzė". Tai gerai surėsta apysaka, beveik apsakymų romanas. Apysakos turinį sudaro keliaujančio amatininko, kaimo siuvėjo, Juzės Viskanto, po ketverių metų sugrįžusio į tėviškę, pasakojimai apie tai, ką jis matė, patyrė ir išgyveno Žemaitijoje ir Aukštaitijoje, siūdamas pas žmones. Savo nuotykius tėvams ir kaimynams Juzė pasakoja trylika vakarų. Tiek yra ir apysakos skyrių, taip pat "vakarais" vadinamų. Knygos pradžioje papasakojama kaip Juzė mokėsi, kaip su kuprine ant nugaros išėjo į žmones ir kaip grįžo namo, jau prasigyvenęs, gražiu vežimu, trimis arkliais užkin-

Vasario 16-sios Gimnazijoje apsilankius

Kaipgi, būdamas Europoje, neaplankysi lietuvių švietimo centro Vokietijoje - Vasario 16 gimnazijos.

Žinojome, kad gimnazija yra kažkur prie Mannheim miesto, bet pasirodė, kad ją surasti sunkiau, negu tikėjomės.

Be sekmės išieškojęs Mannheim telefono knygas paskambinau į Švietimo ministeriją, kuri taip pat nieko negalėjo padėti. Atsiminiau, kad Fricas Skėrys mokytojauja Vasario 16 gimnazijoje, ir jam paskambinau. Jis maloniai sutiko mus pasiimti iš viešbučio. Pasirodo, kad gimnazija yra ne Mannheimo miesto ribose, bet apie 12 km. už jo - Huettenfeld.

Rytas buvo šaltokas, bet šiltoje p. Skėrio mašinoje buvo jauku, ir besikalbant apie senuosius Klaipėdos gimnazijos mokytojus greit pasiekėm Huettenfeldą.

Įvažiavom į pilies kiemą. Pirmas įspūdis labai gražus: sena pilis (ir bokštas), didelis parkas, daugybė gėlių, matosi keletas naujų pastatų, parke vaikšto mokinės ir mokiniai, sveikinasi ir kalba lietuviškai.

Žmona iš džiaugsmo vis kartoja: "Taip, kaip Lietuvoje, taip kaip Lietuvoje pavasarį!" Ir sustojusi prie žiedais apsipylusių alyvų gėrisi seniai nematytais žiedais.

Mokytojų kambary p. Skėrys supažindina mus su mokytojais. Ant stalo klasių žurnalai, vadovėliai, kaip kad Raseiniuose ar Trakuose mano mokytojavimo laikais. Visi klausinėja - iš kur? Kiek ilgai būsite? Ką pažįstate Australijoj? Prašo perduoti linkėjimų. Netikime, kad mes Vokietijoje.

Gimnazijos direktorius p. V. Natkevičius mus priima kaip senus pažįstamus, supažindina su Vokietijos liet. bendruomenės pirmininku p. Lukošium. Pastarasis pasikviečia mus į savo raštinę, aiškina gimnazijos istoriją. Kalbame apie sąlygas, kuriose bendruomenė ir gimnazija veikia. Pasirodo, kad be vokiečių valdžios paramos gimnazija negalėtų išsilaikyti nė trijų dienų.

"Kiek gaunate aukų iš pasaulio lietuvių?" - paklausiu.

"Šiek tiek, nedaug", - atsako pirmininkas.

Direktorius aprodo mergaičių bendrabutį. Pastatas naujas, kambariai šilti ir tvarkingi. Bendrabutis gražiai globojamas p. Tamošaitienės.

Klasių blokas taip pat naujas. Klasės erdvios ir saulėtos. Vyksta pamokos.

"Turime mokinių iš Kanados, Amerikos, Brazilijos, ir net keletą atvykusių iš Lietuvos" - aiškina direktorius. "Bet daugumas yra iš Vokietijos".

Einame per kiemą į berniukų bendrabutį senojoje pilyje. Vietos daug, bet ilgų koridorių sienos prašosi remonto ir dažų, kambariuose geležinės lovos, langai be užuolaidų, grindys girgžda po kojomis. Vienam kambary lovoje guli mokinys - serga. Pertraukos metu atbėgęs draugas ruošia vaistus. D.P. stovyklos sąlygos 1975 metais!

Lyg tai atsiprašydamas direktorius aiškina - "darome viską, ką galime - nėra užtenkamai lėšų. Turėjome gerą draugą rėmėją Amerikoje, bet jis mirė, ir aukos sumažėjo.

Apie Australijos lietuvių aukas gal iš mandagumo nieko neužsimena...

Kažkodėl pasidarė nesmagu ir liūdna, jaučiamės lyg nusikaltę. Žmona spaudžia man ranką ir šnibžda: sugrįžęs į Australiją pradėk organizuoti paramą...

Taip, parama reikalinga, ir reikalinga greitai.

Direktorius pakviečia pietų. Gimnazijos valgykloje susirinko visi mokiniai ir mokytojai. Berniukas nors ir su vokišku akcentu, gražiai lietuviškai paskaito maldą. Lietuvės virėjos skoningai paruošė barščių su bulvėm. Iš tikrųjų, kaip Lietuvoje!

F. Skėrys dar aprodo vietines kapines. Čia ilsisi jau apie 13 lietuvių, jų tarpe E. Simonaitis, J. Bataitis. "Žadame dar ir Vydūno palaikus į čia perkelti", aiškina p. Skėrys, laistydamas gėles.

Ponia Natkevičienė pakviečia į savo butą ir vaišina kava. Direktorius su muzikos mokytoju ruošiasi pasirodymui, tad nenorime trukdyti. Gyvenimas vyksta toliau. Artinasi egzaminų laikas, abiturientų išleistuvės.

Taip buvo pernai, užpernai, taip bus ir ateinančiais metais...

Gaila buvo skirtis su Vasario 16 gimnazija, jos vadovais ir mokytojais. Tik pabuvus Vasario 16 gimnazijoje galima suprasti, kokia svarbi ir vertinga yra šita sena pilis lietuvybės išlaikymui. Šisai kaimelis pasidarė ne tik lietuvių švietimo centru, bet ir amžinojo poilsio vieta be tėvynės ir be pastogės klajojantiems lietuviams.

Bet visa ironija to, kad čia lietuvybė išlaikoma vokiečių, ne lietuvių aukomis.

Klausimas - kiek ilgai vokiečių valdžios atstovai galės pateisinti savo biudžete tokią spragą?

Nebandžiau ir nesistengiau rasti atsakymo į šį klausimą pas gimnazijos vadovus ir mokytojus, tik jaučiau, kad ir jie tuo pačiu yra susirūpinę. Atsakymas yra čia - Sydnejuje, Melbourne, visoje Australijoe, visame pasaulyje.

Norėčiau konkrečiai net pasiūlyti: be atidėliojimų pravesti vajų Australijos lietuvių bendruomenėje ir jos vardu įrengti Vasario 16 gimnazijoje kambarį - skaityklą. Gal kitų kraštų lietuviai irgi pasektų mūsų pavyzdžiu. Be to, kasmet Vasario 16-sios proga kiekvienas lietuvis pasaulyje kad paaukotų Vasario 16 dienos uždarbį arba pelną gimnazijos naudai.

V. Bakaitis

ATMINKITE: MŪSŲ PASTOGĖS

SPAUDOS BALIUS

RUGPIŪČIO 23 D.

MELBOURNO LIETUVIŲ NAMUOSE

VALANČIUS

kytu, ir parsivežė žmoną ir sūnų. Kiekvieną vakarą Juzė papasakoja apie kitą Lietuvos vietovę ir ten gyvenančių žmonių darbus, papročius, šventes ir pramogas. Taip skaitytojas yra supažindinamas su senoviniais aukštaičių ir žemaičių vestuviniais papročiais ir apeigomis, įvairių vietų liaudies žaidimais, dainomis ir giesmėmis.

Valančiui įprastu būdu "Palangos Juzėje" daug įpinta pamokymų kaip gerinti ūkininkavimo būdus, kaip siekti kultūrinės pažangos, mokytis amatų, nes nei vienas "amatą mokėdamas nepritrūks duonos".

"Siekdamas visu pirma kultūrinių didaktinių tikslų, duodamas "Palangos Juzėje" daug grynai informacinio pobūdžio žinių, Valančius kartu sukūrė stiprų meninį kūrinį. Didaktiniai pamokymai, etnografinė medžiaga vykusiai įausta į meninius valstiečių buities vaizdus". (Lietuvių lieteratūros istorija, Vilnius, 1958 m. 46 p.)

Knygose "Vaikų knygelė", "Paaugusių žmonių knygelė" ir "Pasakojimas Antano tretininko" Valančius savo apsakymus parašė aiškiu, vaizdingu ir konkrečiu stiliumi, kokio reikalavo to meto kaimiečių mentalitetas ir jų sugebėjimas suprasti ir džiaugtis tik lengvo turinio pasiskaitymais. Reikia atsiminti, kad tais laikais greitų susižinojimo priemonių nebuvo. Žmonės turėjo smalsias, naujienomis neperkrautas galvas. Kiekvienas naujas dalykas juos sudomindavo ir patraukdavo. Istorijos apie įdomesnius atsitikimus kaimyninėse ar tolimesnėse parapijose eidavo iš lūpų į lūpas, būdavo žmonių godžiai išklausomos ir perpasakojamos. Tokių kasdieninių istorijų pavyzdžiu buvo sukirpti ir Valančiaus apsakymėliai. Jie parašyti nuosaikiais ir paprastais žodžiais, visiškai tikroviškai, nurodant kokiame kaime ir kokioj parapijoj tai atsitiko, veikėjus įvardijant vardais ir pavardėmis. Taip apsakymai atrodė tarsi tikrų kaimo žmonių gyvenimo įvykių kronikos. Skaitytojai tų papasakotų įvykių tikrumu visai neabejojo ir tas dar labiau sustiprino Valančiaus pamokymų įspūdį.

Visų Valančiaus apsakymėlių vedamosios mintys skirtos žmogaus sukilninimui. Vienur vaizduojami dori ir nedori vaikai, dori ir nedori žmonės ir parodoma, kaip nedoruosius bausdamas paliečia Dievo pirštas, o dorieji susilaukia kartais visai netikėto atlyginimo. Kitur skatinamas blaivumas, darbštumas, užuojauta žmogui, gailestingumas paukščiui ir gyvulėliui. Dar kituose savo apsakymuose Valančius mokė žmones gyvenimo išminties: būti gudriais, apsukriais, nepasiduoti išnaudotojams ir apgavikams. Pratinti prie švaros, mažesnes ligas gydytis vandeniu, saugoti savo sveikatą. Valančius savo skaitytojus mokino atsargiai ir švelniai, jų neįžeisdamas. Į literatūrinę pasakojimo pynę tas pamokomąsias pastabas įterpdamas lyg šiaip sau atsitiktinai, nejučiomis, palikdamas pačiam skaitytojui jas pajusti, suprasti ir įsisavinti.

"Pasakojime Antano tretininko" Valančius vėl pasiduoda istorijos mėgėjo aistrai ir grįžta prie istorinių temų. Pusę knygos paskiria pasakojimams apie Lietuvos senovę, buvusias pilis - žemaičių tvirtoves, apie kovas ir mūšius su vokiečiais žemaičiams gerai pažįstamose apylinkėse. Taip nenuilstamai Valančius žadino susidomėjimą savo krašto ir savo tautos praeitimi, parodė, kad tos praeities šaknys įaugusios ten pat, kur žemaitis medine klumpe ar vyža [illegible]apauta koja mynė savo dirvas ir kalvų bei kalnelių galvas.

Valančius, gyvas būdamas, literatūriniai savo kūrinių nežinojo, nes literatūros mokslų ir kritikos dar nebuvo. Kai jau atsirado mūsų literatūros istorija ir kritika, kada praėjusio šimtmečio raštija imta literatūriniais mastais atsijoti, pasirodė, kad tas žemaičių vyskupėlis, kuris visą savo amžių plunksna tiktai mokino ir dorino savo ganomuosius žmones, yra naturalaus ir didelio talento rašytojas. Kad jis padėjo pamatus lietuviškajai prozai. Kad jis, kaip stambus, lygumoje iš visur matomas kalnas stovi mūsų anuo metu buvusios raštijos nekūrybingumo tyruose, ženklindamas, kad už jo prasideda derlinga ir naši lietuviškosios prozos žemė, toliau uoliai purenama Žemaitės, Lazdynų Pelėdos, Jono Biliūno, Šatrijos Raganos ir kitų arčiau mūsų laikų stovinčių rašytojų. Juo toliau, juo labiau iš praeities atkasamas rašytojas Valančius. Naujausi mūsų raštijos tyrinėtojai taip apibudina Valančiaus vietą ir reikšmę lietuvių literatūroje:

"Pirmasis stambus prozos kalbos kūrėjas buvo M. Valančius. Jo didaktinių apsakymų kalba - skambi, graži ir, svarbiausia, artima liaudies šnekamajai kalbai. M. Valančiaus sakiniai trumpi, neretai žaismingi, humoristiškai nuspalvinti, atspindį liaudies mąstymui būdingą sąmojį, lakumą, taiklumą. M. Valančius mėgo vartoti vaizdinguosius veiksmažodžius, įvairius ištiktukus, jaustukus, trankius ir šmaikščius dialogus; tai irgi pagyvina ir sudinamina pasakojimą. Jo stiliuje vyrauja sodri detalė, reljefingas aplinkos, nesudėtingų veikėjų santykių piešinys. Šios liaudiško stiliaus ypatybės turėjo poveikio tolimesnei mūsų prozos pasakojamojo meno raidai. Lietuvių romano priešistoryje M. Valančius reikšmingas ir kaip pirmo stambesnio originaliosios prozos kūrinio komponuotojas. Tęsdamas švietėjiškos bei didaktinės prozos tradicijas, jis "Palangos Juzėje" papasakojo guvaus, linksmo, išmintingo žemaičio kelionių ir nuotykių istoriją. Plastiško autoriaus žodžio dėka ši istorija įgavo tokius elementus, iš kurių faktiškai gimsta romanas. "Palangos Juzė" pagrįsta vieno herojaus nuotykių grandine, kaip ir daugelis ankstyvųjų Vakarų Europos romanų (pavz., anoniminis vokiečių romanas "Simplicissimus").

Knygoje nutapyta plati krašto papročių ir buities panorama, kuri romanuose visada užima reikšmingą vietą. O svarbiausia - nupieštas gana gyvas to meto lietuvio tipas (Viskanta - Palangos Juzė), kuris iki šiol tebėra populiarus liaudyje. Šitų momentų visiškai pakako gimti romano žanrui (Janina Žėkaitė "Lietuvių romanas" Vaga, Vilnius, 1970 m. 44-46 pusl.)

Literatūros istorikai gal kiek ir vienapusiškai žiūri į Valančių. Nagrinėja ir vertina jo tik grožinius raštus. Valančiaus stiprybė, kaip matėme, yra jo graži, vaizdinga, sodri žemaičių tarmės kalba. Ta senoji kalbininkų dar neliesta kalba, kuria kalbėjo 19 šimtmečio žemaičiai. Ne vien tik beletristinėj kūryboj, bet visuose savo plunksnos darbuose: ganytojiškuose laiškuose, religiniuose, politiniuose, istoriniuose raštuose visur yra toks pat. Sodrus, liaudiškas, pasigėrėtinai aiškaus ir lakoniško stiliaus.

Istoriniuose ir grožiniuose raštuose bei rinkinyje "Patarlės žemaičių" Valančius yra sukaupęs daug autentiškos etnografinės medžiagos. Tais dviem požiūriais - kalbiniu ir etnografiniu - Valančiaus raštija dar net nėra pradėta rimtai tyrinėti, dar nėra pilnai atrasta. Bet bus atrasta. Susidomėjimas Lietuvos praeitimi vis labiau auga. Atsiranda daugiau gerai paruoštų kalbininkų ir tautotyrininkų, kuriems Valančiaus raštija bus didžiuliai tos rūšies lobiai, nes Valančius savo raštuose paliko ryškų, autentišką 19 šimtmečio kalbos ir papročių paveikslą.

Lietuviai

ADELAIDĖJE

TALKA ADELAIDĖJE,

Vienas žodis ne šneka, vienas vyras ne talka. Kai du stos visados daugiau padarys... Šituo šūkiu vadovaudamiesi Melbourno lietuvių "bankininkai" P. Baltutis ir p. Šniras, birželio 15 d. L. Namuose sušauktame susirinkime išsamiai paaiškino Melbourno Lietuvių Kooperatyvo tikslą: įsteigti Adelaidėje savo skyrių. Prieš 10 metų įvykusiame s-me, kuris buvo sušauktas irgi L. Namuose, kooperatiškai nusiteikusių adelaidiškių būreliui, komercijos mokslus baigusių asmenų buvo nuoširdžiai išguldyta, kad jokia piniginė veikla Adelaidėje neįmanoma. Kagi, vėl šokome į visuomenišką dirvoną. Šiandien papūtė kiti vėjai. Melburnas įrodė, kad šalia visuomeniškos veiklos gali puikiai bujoti ir piniginė. Neilgai P. Baltučiui teko įrodinėti dolerio žalą, jam gulint kelnių kišenėje, arba australiškam banke. Pagraudenimui jis pareiškė, kad "Talka" yra paaukojusi M. Pastogės spaustuvės pirkimui net visą 100 dolerių. (truputi mažoka V.D.) Adelaidės skyrių administruoti, Melburnas paskyrė tris žinomus adelaidiškius: V. Neverauską, V. Baltutį ir Jz. Lapšį. Tuo buvo duota suprasti, kad jokiais rinkimais savęs nevarginsime ir geresnių vyrų nerasime. Įsikūrimo reikalams ir vienų metų alga trims tarnautojams paskirta $ 1000. Už tai, jie pakaitomis kiekvieną sekmadienį budės L. Namuose ir šnekės ko prašyti. Susirinkime, kaip visur ir visada, dominavo persininkai, nes jų luomas šiuo metu pats skaitlingiausias ir turtingiausias. Per ¼ šimtmečio daugelis nemokėdami solidarumo mokesčio susikrovė maišus gražaus pinigėlio.

Taigi nuo dabar, šalia plačiai išsišakojusios kultūrinės veiklos, Adelaidėje tinklas užmestas dolerinei žvejybai. Pradžia gera, narių skaičius artėja prie solidno pusšimčio. Visokeriopos sekmės.

Jaunimo reikalai pajudėjo.

Visiems besisielojant, kaip bus atstovaujamas Adelaidės atžalynas Trečiam Jaunimo Kongrese P. Amerikoje, staiga reikalas išsisprendė liepos 6 d. L. Namuose. Apylinkės V-ba susitarusi su Pasaulio Jaunimo S-gos Adelaidės Sk. Valdyba sušaukė organizacijų atsovų ir šiaip jaunimo reikalais besirūpinančių asmenų s-mą, kuris buvo labai gyvas ir prasmingas. Apylinkės V-bos pir-kė B. Mikužienė atidarydama trumpai nušvietė jo prasmę ir tikslą. Pirmininkauti pakvietė st. L. Varną, sekretoriauti - st. L. Rupinskaitę. Apie būsimą III P.L.J. Kongresą, jo detales ir tikslą referavo, tam gerai pasiruošęs, Krašto V-bos Narys Jaunimo reikalams st. V. Juška. Iš jo kalbos paaiškėjo, kad kandidatams yra statomos, dabarties akimis žiūrint, gana sunkokos sąlygos, kurias tik retas Adelaidės jaunuolis, be tėvų pagalbos sugebėtų išpildyti. Prasidėjus diskusijoms, Pr. Pusdešris pasisakė, kad geras lietuvių kalbos mokėjimas žodžiu ir raštu yra būtina salyga kiekvienam kandidatui. Priešingu atveju kongreso dalyvis nesusigaudys paskaitose. Toliau diskutuojant buvo pasisakyta, kad būtų nelogiška reikalauti iš kandidato griežto taisyklių išpildymo kai jis vyksta savais pinigais. Taip pat negalima reikalauti iš važiuojančio bendruomenės pinigais, kad jis iki karsto temps bendruomeninių reikalų prikrautą vežimą, nes tokiu atveju jis taptų pigiu samdiniu, ir pajuokos objektu kitų jaunuolių akyse. Kongreso taisyklės nukaltos Amerikoje (tiksliau Čikagoje) kur pasirinkimas yra tikrai didelis. Tas kurpalis yr sunkokai pritaikomas Australijai, kur salygos yra visiškai priešingos. Adelaidės bendruomenė jau du kartu savais pinigais siuntė jaunimą į Ameriką, bet naudos iš to buvę mažoka. Jie net ir savo būstinę atsisakė pakrikštinti lietuvišku vardu, o pasivadino "kangarnyčia", kuris yra visiškas svetimas, lietuvio širdžiai ir padedąs greitesniam nutautėjimui.

Kalbant apie anglų kalbos naudojimą, K. Taparas išsitarė, kad Vyties sporto klubo posėdis vyko angliškai. V. Juška šį reikalą stiprokai kritikavo ir apeliavo į Sibire esančius lietuvių kankinių kapus. Vyties klubo pirm. p. Skiparis atsikirto, kad posėdy dalyvavo estų ir latvių atstovai. Nuolatinis vertimas būtų užėmęs daug laiko ir sudaręs nepatogumų. Taigi nežinant salygų priekaištauti nedera. Jam talkon išėjo L. Pocienė, kuri kaip sportininkė visą reikalą žinanti gana tiksliai, V. Juškai stiprokai priekaištavo. V. Dumčius pareiškė trumpai - drūtai: Nėra čia ko užsigauti. Reikia tik pagerbti jauno vyro drasą pasisakyti atvirai į akis. Bravo, sveikinu p. Jušką!

Po gana sodrių ir prasmingų diskusijų pats kandidatų siūlimas vyko gana sklandžiai. Buvo pasiūlyta: Muzikos mok. N. Masiulytė, mok. B. Mikužienė, stud. V. Bardauskaitė, stud. L. Rupinskaitė, inž. A. Zamoiskis, stud. L. Varnas ir stud. J. Mockūnas. Šie visi jaunuoliai yra labai gražiai užsirekomendavę ir galima drąsiai tvirtinti, kad jie Adelaidės bendruomenei gėdos nepadarys. Kadangi iki paties išvykimo beliko tik 5 mėn. tai nėra vilčių, kad kas nors vyks bendruomenės pinigais, nes visokios rinkliavos, vajai yra gerokai pavėluoti. Bet žinant infliacijos tempą ir pinigų gausumą kišenėse, reikia manyti, kad 1000 dolerių kišenpinigių bus tikrai sumesta.

WOMEN'S UNDERWEAR AND OUTER WEAR (Average Figure)

Metric Size Code		8	10	12	14	16	18	20	22	24	26
Bust	(cm)	75	80	85	90	95	100	105	110	115	120
Waist	(cm)	55	60	65	70	75	80	85	90	95	100
Hip	(cm)	80	85	90	95	100	105	110	115	120	125

MEN'S UNDERWEAR AND OUTERWEAR

Metric Size Code		12	14	16	18	20	22	24	26	28
Old Size Code		—	SM	M	OS	XOS	XXOS	XXXOS	—	—
Old Chest Size	(in)	34	36	38	40	42	44	46	48	50
Metric Chest Size	(cm)	85	90	95	100	105	110	115	120	125
Old Waist Size	(in)	30	32	34	36	38	40	42	44	46
Metric Waist Size	(cm)	75	80	85	90	95	100	105	110	115

BOYS AND GIRLS — UNDERWEAR AND OUTERWEAR

Old Size Code—Boys	21	21	22	23	23	24	24	25	25	26	26	28	—
Old Size Code—Girls	21	21	22	23	23	24	24	25	25	25	26	27	—
Metric Size Code	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	14	16
Height (cm)	92	100	110	115	120	125	130	135	140	145	150	160	170
Waist — Boys (cm)	54	55	56	57	58	59	60	62	64	66	68	72	76
Waist — Girls (cm)	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	66	—

SHIRT NECK-SIZE MEASUREMENT

(in)	14	14½	15	15½	*	16	16½	17	17½	18	18½
(cm)	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46

You may use this table to convert your height in feet and inches to centimetres (cm).

Feet	Inches											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	30	33	36	38	41	43	46	48	51	53	56	58
2	61	64	66	69	71	74	76	79	81	84	86	89
3	91	94	97	99	102	104	107	109	112	114	117	119
4	122	124	127	130	132	135	137	140	142	145	147	150
5	152	155	157	160	163	165	168	170	173	175	178	180
6	183	185	188	191	193	196	198	201	203	206	208	211
7	213	216	218	221	224	226	229	231	234	236	239	241

This table may be used to convert your weight in stones & pounds to kilograms (kg).

Stones	Pounds						
	0	2	4	6	8	10	12
0	0	1	2	3	4	5	5
1	6	7	8	9	10	11	12
2	13	14	15	15	16	17	18
3	19	20	21	22	23	24	25
4	25	26	27	28	29	30	31
5	32	33	34	35	35	36	37
6	38	39	40	41	42	43	44
7	45	45	46	47	48	49	50
8	51	52	53	54	55	55	56
9	57	58	59	60	61	62	63
10	64	65	65	66	67	68	69
11	70	71	72	73	74	74	75
12	76	77	78	79	80	81	82
13	83	84	84	85	86	87	88
14	89	90	91	92	93	94	94
15	95	96	97	98	99	100	101

Pereinant į metrinę sistemą susidaro keblumų. Paduodami šitą lentelę tikimės skaitytojai galės lengviau susigaudyti kasdieniniuose reikaluose ir krautuvėse.

Antroje susirinkimo dalyje, Krašto V-bos narys Švietimo reikalams p. P. Sungaila išsamiai nušvietė lietuvių kalbos, kaip dėstomojo dalyko pripažinimą Adelaidės Flinders Universitete. Paaiškinęs, kaip techniškai bus vykdomi egzaminai p. Sungaila priminė, kad jam kyla rimtų abejonių ar Adelaidė bus pajėgi parūpinti minimalų skaičių studentų norinčių laikyti egzaminus iš lietuvių kalbos. Nors Adelaidėje ir veikia dvi savaitgalio mokyklos, bet nesant lietuvių kalbos kursų, adelaidiškių lietuvių kalbos žinojimas neprašoksta pradžios mokyklos ribų. Neatsiradus pakankamai studentų, yra pavojaus, kad ši taip sunkiai pasiekta tautinė privilegija galės būti panaikinta. Susirinkimo primygtinai prašoma p. E. Varnienė sutiko privačiai mokyti tuos, kurie šiais metais laikys brandos egzaminus iš lietuvių kalbos.

Pabaigai p. Sungaila kvietė Adelaidės akademikus gausiai dalyvauti pirmajam Australijos akademikų suvažiavime Melbourne. Jo manymu esą akademikai išstumti iš bendruomeninės veiklos Australijoje. Beto priminė, kad asmenys dirbą bendruomenėje akademinio pobūdžio darbą irgi bus kviečiami.

Paklausimų metu padejuota, kad Adelaidės akademikai, pagal esamą jų skaičių, permažai domisi visuomeniška veikla. Beto buvo paklausta, kas ir kokiu bezmėnu pasvers tų neakademikų įvairias pareigas atliekamas bendruomenei per ištisus 26 metus. Reikia pasakyti, kad šis susirinkimas buvo tikrai brandus ir prasmingas. Toliau linksmos diskusijos buvo tesiamos prie kavos puoduko ir bare prie putelės alaus.

Vl. Dumčius

KIEK AŠ SUŽINOJAU!

ALB Krašto Valdybos vicepirmininkas p. J. Pelenauskas, žemės ūkio mašinų firmos "New Holland" vyr. inžinierius, išvyko penkiom savaitėm į Europą. Pereitais metais gavęs kvietimus iš Sorbonos ir Grenoblio universitetų ten skaitys paskaitas žemės ūkio technologijos klausimais. Išvykos metu lankys ūkius ir žemės ūkio mašinų įmones Belgijoje.

***

Šiandie kiek aptilęs, bet kadaise buvęs ypač aktyvus Wollongong lietuvių gyvenime Motiejus Gailiūnas išsileido pasidairyti po pasaulį: ketina kiek ilgiau užtrukti Amerikoje beviešint pas gimines ir bičiulius, o po to per Europą į namulius. Gero vėjo, Matai!

***

Inž. Juozas Riauba neseniai sulaukė 65 metų amžiaus. Ta proga jo bendradarbiai suoruošė jam šaunias išleistuves - balių. Ilgiausių metų!

***

Nuoširdus lietuvių bičiulis inž. E. Jakubowski Lietuvių Klubo bibliotekai padovanojo dvi knygas: V. Krėvės "Skerdžių" ir Lazdynų Pelėdos "Stebuklingąją tošelę". Klubo Valdyba nuoširdžiai dėkoja.

***

Mūsų žymusis dailininkas Henrikas Šalkauskas pastaruoju metu rečiau sutinkamas su savo darbais dailės parodose. Matyt, rengiasi naujiems netikėtumams. Tačiau juo labiau jis aktyvus meno pasaulio socialiniame gyvenime: štai jį pakvietė Newcastle Society of Artists atrinkti darbus metinei parodai ir paskirti 1975 m. Newcastle meno stipendiją.

***

Liepos 23 d. St. Sabina College, Strathfield, suruošė Kalbų Vakarą (Language Night). Šios mokyklos mokinės - lietuvaitės pasirodė irgi, sulaukdamos pilnos salės plojimų.

Pasipuošiusios tautiniais rūbais Regina Badauskaitė, Rita Barkutė, Audrutė Šliterytė ir Vida Viliūnaitė padainavo "Tykūs armonikos tonai". Tautinį šokį "Lenciūgėlį" nuotaikingai pašoko Vida Viliūnaitė ir buvusios sabinietės Laima Barkutė, Roma Maksvytytė ir Ginta Viliūnaitė, talkininkaujant Edui Karpavičiui ir akordeonu palydint Jonui Zubrickui.

***

Dar viena naujovė Sydnejaus Liet. Klube: antradienių vakarais įvedama klubo salėje stalo teniso žaidynės. Oficialus atidarymas numatomas rugpiūčio 12 d., antradienį, 7 val.

LIETUVIŲ LAIDOJIMO BIURAS

FUNERALS OF DISTINCTION PTY. LTD.
17 RAILWAY PDE.

FAIRFIELD, N.S.W.

TEL. 72 5408. Veikia 24 valandas per parą.

NAMIE IR PASAULY

PERTH

Pabaltiečių trėmimų liūdnos sukakties minėjimą teko organizuoti lietuvių b-nės įgaliotiems atstovams p.p. A. Statkui ir J. Miliauskui. Bet su garbe tenka neatskiriamai prisiimti ir atsakomybės bei organizavimo naštą.

Jau išvakarėse didžiausiame Perth'o dienraštyje "West Australian" buvo patalpintas p. Statkaus gražus laiškas, primenąs gausiems to laikrščio skaitytojams baltiečiams padarytas skriaudas.

Minėjimo dieną, kuri buvo surengta latvių salėje, prigūžėjo virš 300 žmonių.

Baltiečių komiteto pirmininkas p. A. Statkus, atidarydamas susirinkimą angliškai supažindino dalyvius su šios dienos tragiška sukaktimi ir baltiečių kryžiaus keliais. Pasveikinęs garbės svečius pakvietė baltiečių dvasininkus maldai už mūsų kenčiančias tautas. Lietuvių kapelionas kun. J. Petrauskas pasakė pamokslą, kurio užbaigoje jautriais žodžiais prašė Aukščiausio išklausyti mūsų maldų.

Vak. Australijos vyriausybės premjero vardu kalbėjo pramonės ministeris p. Mensaros. Pats būdamas vengrų tremtinys giliai užjautė baltiečius ir jo linkėjimai buvo mūsų visų troškimai.

Išsamią paskaitą skaitė Vak. Australijos universiteto politinių mokslų lektorius p. O'Brien. Savo paskaitoje jis daugiausia gvildeno paskutinio meto įvykius ir mūsų padėtį po nelemto darbiečių vyriausybės Pabaltijo išdavimo.

po to sekė gimtąja kalba atskirų Pabaltijo atstovų adresai ir tautiniai himnai. Į lietuvius prabilo savanoris kūrėjas p. V. Valaitis prisimindamas nepriklausomos Lietuvos kūrimosi istorines dienas.

Minėjimas baigta trumpa koncertine dalimi.

Po minėjimo parlamentarai ir tautybių atstovai buvo pavaišinti kavute, kurią paruošė p.p. Statkuvienė ir Miliauskienė.

S-s

Kun. J.PETRAUSKO JUBILIEJUS

Mes pertiškiai turėjome garbės atšvęsti kartu su jubiliatu kun. J. Petrausku jo 20 m. kunigavimo sukaktį. Valdybos pirmininkė J. Kuzmickienė įteikdama Vilniaus Trijų Kryžių drožinį visų Perth lietuvių vardu palinkėjo mūsų gerb. kapelionui sveikatos, ištvermės ir Dievo palaimos jo gyvenime.

Šį kartą sugūžėjo visi Perth ir apylinkių lietuviai į erdvią Leederville salę. Sugiedojus "ilgiausių metų" sekė sveikinimai: taut. šokių vardu p. V. Miliauskienė, ramovėnų vardu p. B. Steckis, pabaltiečių vardu p. A. Statkus, savanorių vardu p. B. Žuromskis ir jaunimo vardu p. E. Stankevičius.

Įteikti Pertho savanorių vardu du auksiniai kryželiai įrodo mūsų meilę ir pagarbą gerb. kapelionui.

J.K.

PAVERGTŲ TAUTŲ SAVAITĖ

Liepos 13 d., dalyvaujant kroatams, čekams, estams, latviams, lietuviams, lenkams, vengrams, ukrainiečiams su vėliavomis buvo padėti vainikai prie žuvusiems kariams paminklo. Liepos 18 d., penktadienį, įvyko koncertas Perth miesto rotusoje. Šalia kitų tautybių lietuviai programą išpildė: L. Karabavičiūtė paskambino pianinu, taut. šokių grupė pašoko du šokius, A. Geležytė kaip balerina pašoko tris šokius.

Liepos 19 d. įvyko antikomunistinės demonstracijos, bet lietui lyjant dalyvių nebuvo daug. Tą vakarą latvių salėje įvyko pabaltiečių balius labai sėkmingai praėjęs. Jame matėsi ir iš kitur atvykusių tautiečių: p.p. Mikelaičiai iš Tasmanijos, p. Bubnienė ir p. Matusas iš Melbourno, p.p. Saudargai iš Sydney. Visi džiaugėsi suruoštomis vaišėmis ir gražiu Perth miestu.

K.B.

Daug sužinosi skaitydamas Mūsų Pastogę!

SPORTAS

Sportas Melbourne

VILKAS—VARPAS 74:61

Vilko treneris V. Soha puikiai dirigavo žaidimą prieš varpiečius, kurių komanda sustiprinta jauniais sužaidė gražų aukšto lygio žaidimą.

Vilko taškai: V. Soha 16, G. Brazdžionis 32, V. Brazdžionis 8, Vadis 8, Edis 6, Pasinoti 4, M. Katilius 0.

Varpo taškai: S. Žiedas 2, A. Verbyla 7, K. Ragauskas 21, S. Vaitkus 12, R. Leknius 13, P. Oželis 4, Liubinas 2.

GRAND FINALAS

VARPAS žem. 20 m.-C.Y.M.S. 43:42

Mūsų jaunių išlietas vienerių metų prakaitas neveltui, nes šiais metais iškilo į viršūnę ir pateko į finalines žaidynes.

Mūsiškių pirmieji trys metimai lindo kiaurai ir pradėjo vesti 6:0. Bet vėliau pradėjo jaudintis ir padėtis blogėjo.

Būdamas stiprus priešininkas tai išnaudojo ir santykį lygino. Mūsų jauniams metimai tikrai nelino, nes kamuolys, įmestas krepšin kaip užburtas apsisuka ir rieda laukan. Bet varpiečiai nepasimetė, puikiai gindami neleido priešinikui perdaug prasimušti ir puslaikis baigėsi 17:22 C.Y.M.S. nadai.

Antram puslaikiui gerai įpusėjus įtampa kilo ne tik žaidėjų tarpe, bet ir žiūrovų. Priešininkas vesdamas 7 taškais drąsino savo rėmėjus ir kiekvienas jų įmestas krepšys palydimas plojimais. Neatsilikome ir mes, ir tuo būdu sporto stadijonas skambėjo įvairiais garsais, o mūsų jauniai ne tik gynė savo krepšį, bet dar paspartino puolimus ir prasidėjo karštos varžybos.

Beliko vos trys minutės žaisti, o santykis 35:42 C.Y.M.S. naudai. Atrodė, kad jauniams maža vilčių, bet dar daugiau be atsikvėpimo tęsiami puolimai pasuko laimę mūsiškių naudai. Trys metimai smunka kiaurai ir santykis jau 41:42.

Beliko paskutinės sekundės, o kamuolys priešininko rankose, kurie susilaukydami nuo puolimo gaišina laiką. Bet štai ir čia mūsiškiams laimė, nes Lubinas pagauna kamuolį, graži pasuotė Vaitkui, šis perduoda Lekniui, kuris šauna kiaurai! Švilpukas, ir mūsų jauniai išplėšė pergalę 43:42 Varpo naudai.

Taškai: Leknius 24, Ragauskas 6, Vaitkus 6, Katilius 5, Lubinas 2, Marginavičius, Vyšniauskas 0.

Malonu, kad mūsų tautiečiai nepašykštėjo laiko ir atėjo stebėti šių puikių žaidynių. Mūsų buvimas stiprino juos moraliai, nesijautė aikštėje vieniši, ir tas gal nulėmė pergalę.

A.G.

VISUR VISAIP

Liepos 11 d. Lietuvių Namuose, Norwood. Adelaide įvykusiame Australijos Lietuvių Inžinierių ir Architektų Sąjungos Adelaidės skyriaus metiniame susirinkime išrinkta nauja skyriaus valdyba. Pareigomis pasiskirstė: pirmininkas N. Volkas (Unit 4,136 Grant Ave., Toorak Gardens, S.A. 5065), iždn. T. Žurauskas, sekretorius A. Zamoiskis.

PRANEŠIMAS

"Dainos" choro metinis susirinkimas įvyks rugpiūčio 15 d. penktadienį, Liet. Klube 7.30 v.

Visų choro narių dalyvavimas šiame susirinkime yra būtinas.

Dainos Choro Valdyba

***

Sydnejaus

Liet. Klube gautas įdomus laiškas iš GYMPIE QLD. kur organizacija pasivadinusi "International Flag Gallery" prašo prisiūsti dvi laisvos Lietuvos vėliavas ir juostelėje įrašytą Lietuvos Himną.

Liet. Klubo valdyba ištyrus reikalą šį prašymą tikrai išpildys ir Lietuvos vardas skambės Queenslando gilumoje.

Pasirodo, kad kartais australai daugiau rūpinasi kad Lietuvos vardas nebūtų pamirštas.

***

Turbūt nedaug kas girdėjo, kad Pietų Afrikoje, Johanesburge yra stipri lietuvių kolonija. Apie šitai pasakoja neseniai grįžęs iš kelionių p. Bakaitis. Pietų Afrikoje yra stipri Lietuvos žydų bendruomenė, kurie save laiko lietuviais ir džiaugiasi kiekvienu sutiktu lietuviu visai nekeldami religinių įsitikinimų. Tikimės, p. Bakaitis iš savo išgyvenimų ir įspūdžių plačiau papasakos Mūsų Pastogės skaitytojams. Buvo užsukęs ir į Vasario 16 gimnaziją Vokietijoje, kuri jo manymu reikalinga skubios paramos iš viso pasaulio lietuvių.

LAIŠKAS REDAKCIJAI

II-jo P.L.J. Kongreso Adelaidės atstovų pareiškimas dėl V. Juškos pokalbio su R. Sakadolskiu, "Mūsų Pastogės" nr. 26 7.7.1975.

Adelaidės II-jo Kongreso atstovai perskaitę V. Juškos pokalbį su R. Sakadolskiu, susirūpino dėl netikslaus informavimo P.L.J.S. reikalais.

1. Gal kitur Australijoje P.L.J.S. mintis nerado tinkamo atgarsio, bet Adelaidėje P.L.J.S. turėjo stiprų atgarsį. 1973 m. vasario mėnesį, per bendrą jaunimo susirinkimą (kuris buvo skaitlingas), buvo įsteigtas PLJS skyrius Adelaidėje. Šios sąjungos mintys buvo skleidžiamos plačiai, išsamiai visų tarpe. Buvo informuojamos organizacijos, įvairūs vienetai, bei visa Adelaidės lietuvių bendruomenė,kokie Jaunimo Sąjungos tikslai, mintys, įdėjos. Adelaidėje sąjungos tikslai buvo pristatyti, skleidžiami ir populiarinimi.

Adelaidės PLJS skyrius stengiasi tą mintį praplėsti ir kituose kolonijose. Gaila pasakyti, kad kitos didžiosios kolonijos neregavo stipriai, įskaitant ir Melbourno jaunimą (kuriam jau tada vadovavo V. Juška), nerasdami reikalo atsakyt į visus laiškus ir kitas komunikacijas reikalui esant.

2. Iš Adelaidės kongresantų liko "tik šiaudai" kaip V. Juška išsireiškė. Kongresantai grįžę 100% įsijungė į vietinė veiklą. Tik pažvelkite:

Algis Bernaitis - toliau tesė Bendruomenės pirmininko darbą iki kadencijos galo. Dabar dėsto lietuvių savaitgalio mokykloje.

Rūta Bielskytė - vadovavo iki galo 1974 metų "Žilvino" Tautinių šokių grupei.

Rasa Kubiliūtė Mauragienė - iki galo 1974 m. vadovavo chorui "Lituanija".

Lidija Pocienė - Praeitoj Australijos Krašto Valdyboje jaunimo reikalams narė.

Arūnas Reivytis - vadovauja krepšinio skyriui Vyties Sporto klube.

Be to visi atstovai priklauso įvairioms organizacijoms, vienetams, komitetams ir įvairiais būdais prisideda prie bendruomeninio darbo.

Visi kurie atstovavo šią koloniją jaučia, kad jie grįžę įprasmino savo dalyvavimą II-me PLJ Kongrese.

Taigi ne iš visų kolonijų atstovų liko "tik šiaudai". V. Juška gal turėtų išsamiau peržvelgti visų kolonijų veiklą atskirai, o ne kalbėti, remdamasis Melbourno veikla, apie visą Australijos jaunimo veiklą.

V. Juškos pokalbis su R. Sakadolskiu netinkamai informuoja ne tik Australijos lietuvius, bet viso Pasaulio lietuvius. Siūlome V. Juškai detaliau susipažinti su jaunimo veikla Australijoje, ir žiūrėti ne tik į vienos kolonijos veiklą, ar kelių mėnesių veiklą, bet žiūrėt į visą tai, kas yra įvykę nuo rugpiūčio mėnesio 1972 m. ligi dabar.

II-jo PLJ Kongreso
Adelaidės Atstovai

6

SAVAITĖS IKI SPAUDOS BALIAUS!

AUKOS TAUTOS FONDUI.

Malonu, kad ypatingai liūdnomis progomis, mūsų tautiečiai prisimena mūsų tautos reikalus ir vietoj gėlių ir vainikų laidotuvių progomis aukoja Tautos Fondui.

Iš Canberos per p. A. Švedą T.F. Įgaliotinį gauta auka $ 60.00 suaukota Canberos lietuvių a.a. Viliaus Lapienės mirties atveju. Ačiū visiems Canberos lietuviams už šią kilnią mintį ir auką. Ačiū našlei p. Lapienienei leidusiai pravesti rinkliavą šiam kilniam tikslui.

Iš Sydnejaus Petras Burokas vėl įteikė $ 30.00 auką kuri yra ne pirmutinė ir tikriausiai ne paskutinė.

Išvežtųjų Minėjime birželio 8 d. apmokėjus sąskaitas likę Tautos Fondui $ 169.20.

Visiems aukotojams nuoširdus ačiū.

Atskleisdamas Mūsų Pastogę pagalvok, ar apmokėta jos prenumerata!

LIETUVIAI AUSTRALIJOJE

NEWCASTLE

GRAŽUS VAKARAS

Liepos 19 d. Newcastlio Lietuvių Choras suruošė tradicinį viduržiemio vakarą, į kurį atsilankė gausus būrys apylinkėje gyvenančių tautiečių. Svečių tarpe matėsi sydnejiškių, nemažai latvių ir kitų tautybių asmenų. Diriguojant Stasiui Žukui, choras išpildė šešias dainas (Budriūno "Man patinka", Vaičiūno "Nurimk sesute", Ambrazo "Šešupėle miela", Jonušo "Eisim girion paklausyti", Aleksio "Ginkim šalį Lietuvos" ir Budrevičiaus "Joninių daina"). Dainų darnų skambesį svečiai priėmė labai šiltai. Savotiška staigmena buvo dvi populiaraus stiliaus kompozicijos, "Gyveno sau vaikinas" ir "Pūkelis", kurias sudainavo Zina ir Marta Zakarauskienės, gitara pritariant Valei Zakarauskaitei.

Vėliau svečiai turėjo progos pasilinksminti, mėginti laimę loterijoje ir pasivaišinti virtuvės gaminiais, kuriai vadovavo p. Daugėlienė. Bendrai, vakaras praėjo labai maloniai. Šiais metais choras švenčia savo dvidešimtmetį ir lapkričio mėn. surengs jubiliejinį koncertą. Tikimasi, kad į šią šventę suplauks svečių iš tolimesnių vietovių. Reikia pažymėti, kad nuo pat įsikūrimo choro egzistencija niekada nebuvo nutrūkusi, todėl užtai choristai ir apylinkės tautiečiai yra dėkingi nuolatinio chorvedžio Stasio Žuko ištvermei.

vdn

NEWCASTLE LIETUVIŲ DISKUSIJŲ BŪRELIO SUSIRINKIMAS

Susirinkimas įvyko liepos 13 d. p. Jono Statkaus viešbučio patalpose. Negausiai susirinkusiam D. Būreliui paskaitą skaitė p. Jonas Lizdenis. Tema: "Paskutinės Lietuvos Valstybės Dienos". Pasiremiant paskaitininku 1926 m. Lietuva ir S.S.S.R pasirašė nepuolimo paktą ir gana draugiškai sugyveno, kol Hitleris ir Stalinas sugalvojo pasidalinti Europą. Hitleris leido draugui Stalinui pasiimti tris Pabaltio valstybes į savo globą. Rusai ilgai priekabių neieškojo. Jie apkaltino Lietuvos policiją, kad toji vogė nekaltus raudonarmiečius karius norėdami iš jų išgauti karišku paslapčių. Spalio 19 d. Maskva išsišaukė Lietuvos delegaciją į Maskvą ir pareikalavo, kad lietuviai įsileistų (saugumo sumetimais) į Lietuvą raudonąją armiją. Jokie lietuvių prieštaravimai nepagelbėjo ir 1940 m. birželio 15 d. S.S.S.R. įvedė į Lietuvą apie 250000 kariuomenės. Tuo pasibaigė Lietuvos Valstybės nepriklausomybė.

Po paskaitos sekė diskusijos. Kaip ir kitais atvejais daugumas D.B. narių kaltino tuometinę Lietuvos kariuomenę, kad nesigynė nuo užpuolėjų. Buvę to meto kariuomenės kariai teigė, kad niekas kariuomenei neįsakė gintis nuo užpuolėjų, todėl ji ir nesigynusi.

Sekantis N.L. Diskusijų Būrelio susirinkimas įvyks rugsėjo 7 d. p. Henriko Zakarausko namuose. Paskaitą skaitys p. Viktorija Kristenseninė.

St. Žukas

SYDNEY

Liepos 27 d. Lietuvių Klube Sydnejaus Liet. Moterų Soc. Globos Draugija turėjo savo metinį visuotinį susirinkimą, kur buvo patiekta metinė veiklos apyskaita, aptarta veikla ir išrinkta nauja Draugijos Valdyba tokios sudėties: pirmininkė O. Baužienė, I vicepirm. V. Kabailienė, II vicepirm. G. Petrauskienė, sekretorė J. Viliūnienė, iždininkė A. Vingienė, narė ligonių reikalams M. Migevičienė, narė ypatingiems reikalams V. Narušienė, ūkio reikalų vedėja V. Ramanauskienė. Kandidatės paliko L. Šliogerienė ir S. Mauragienė.

Naują Kontrolės Komisiją sudaro p.p. Grudzinskienė, K. Bitinienė ir A. Jablonskienė.

Susirinkime dalyvavo virš 40 narių, pirmininkavo p. T. Reisgienė, sekretoriavo p. Dryžienė. Susirinkimui pasibaigus dar valandėlę buvo pasikalbėta prie kavos puoduko bendrais reikalais.

Melbourne

Melbourno Lietuvių Klubo nariams.

M.L. Klubo Taryba praneša, kad Klubo metinis susirinkimas įvyks rugpiūčio 17 d. 3.30 val. Lietuvių Namuose.

Susirinkimo Dienotvarkė:

1. Susirinkimo atidarymas. 2. Prezidiumo sudarymas. 3. Mandatų Komisijos paskelbimas. 4. Praeito susirinkimo protokolo skaitymas. 5. Pranešimai: a) M.L.K.Pirmininko, b) Iždininko, c) Kontrolės Komisijos. 6. Diskusijos dėl pranešimų. 7. M.L. Klubo Tarybos veiklos tvirtinimas. 8. Naujų narių paskelbimas. 9. Amžinųjų narių tvirtinimas. 10. Kontrolės Komisijos rinkimas. 11. M.L.K. sąmata 1975-76 metams ir jos tvirtinimas. 12. Administratoriaus-vedėjo samdymas. 13. Įstojamojo mokesčio pakėlimas. 14. Einamieji reikalai. 15. Susirinkimo uždarymas.

Pagal Klubo Statuto 29 str. M.L.K. Tarybos nutarimu, susirinkimo kvorumui sudaryti reikia 35 Klubo narių, todėl visi prašomi į susirinkimą nevėluoti .

Nariams, kurie dar nesumokėjo nario mokesčio, patariame jį sumokėti iš anksto, tuo bus išvengta susirinkimo eigai trukdymų.

M.L. Klubo Taryba

M.L. Klubo Tarybos rinkimų tvarka

M.L. Klubo Tarybos sudaryta Mandatų Komisija iš Klubo narių: I. Aleknos, V. Ališausko ir A. Bajoro praneša: 1. Šiais metais į Ml. Klubo Tarybą renkami 3 nariai, todėl balsuojama tik už 3 iš patiekto sąrašo kandidatus, kitus iš jo išbraukiant. 2. Jei balsavimo kortelėje bus palikta neišbrauktų kandidatų daugiau kaip 3, ta kortelė negalios. 3. Balsavimo korteles prašome pasiųsti pridėtame voke ne vėliau rugpiūčio 14 d.

Žemiau išvardinti M.L. Klubo nariai yra teisėti kandidatai į Melbourno Lietuvių Klubo Tarybą:

1. Akumbakas Vladas,
2. Aniulis Vytautas,
3. Baikauskas Rimas,
4. Didžys Martynas,
5. Krikščiūnas Juozas,
6. Mašanauskas Jonas,
7. Petrašiūnas Juozas,
8. Ramanauskas Antanas,
9. Sodaitis Feliksas,
10. Žiogas Vincas.

M.L. Klubo Mandatų Komisija

SYDNEJAUS LIETUVIŲ KLUBAS

16-18 East Terrace, Bankstown. Tel.: 708-1414

PROGRAMOS SEKMADIENIAIS:

Rugpiūčio 10 d.
GINTARAS GENYS ir
NANCY SMITH
Pasižymėję Amerikos šokėjai

***

Rugpiūčio 17 d.

TONI ROSSI
Patraukl.s dainininkas - tenoras

"IN SET" KVARTETO ŠOKIŲ MUZIKA:

Šeštadieniais nuo 8 iki 12 val., sekmadieniais **6.30 - 10.30 val.**

- **Trečiadienių vakarais vyksta šachmatų lošimai.**

KLUBAS ATVIRAS:

pirm.-treč. nuo 4 iki 10 val.v.; ketv. 4-11, penkt. 4-12, šešt.nuo 2 iki 1 val. ryto, sekm. 12.30 iki 11 v.v.

Valgykla veikia: pirmad. — penktad. nuo 5 iki 9 v.v., šeštad. nuo 5 iki 11 v.v. sekmad. nuo 12.30 dienos iki 9 val. vak.

Šokių vakaro metu ir valgykloje kiekvienu metu vyrai dėvi kaklaryšius.

MELBOURNO LIETUVIŲ JAUNIMO SĄJUNGOS VALDYBA

kviečia visą jaunimą į

Šokių vakarą

rugpiūčio 9 d., šeštadienį nuo 7 iki 12 val. Melbourno Lietuvių Namuose.
Muzika - Arrangement grupė
Įėjimas - $ 2.00

Melb. Liet. J. S-gos Valdyba

DĖMESIO — DĖMESIO

Stalo Tenisas Lietuvių Klube.
Atidarimas Rugpiūčio 12 dieną.

Sydnejaus "Kovas", susitaręs su Lietuvių Klubo vadovybe, kiekvieną antradienio vakarą Lietuvių Klubo, Bankstowne, viršutinėje salėje, pradeda reguliarias stalo teniso treniruotes ir žaidimus. Lietuvių Klubo vadovybė nupirko vieną geriausios kokybės stalą, antrąjį paaukojo koviečiams jų mecenatai Vl. Daudaras ir Vyt. Aras.

Į šiuos, antradienių vakarų stalo teniso mėgėjų subuvimus kviečiami visi buvę, esą ir būsimi stalo teniso žaidėjai ir mėgėjai. Vietos ir laiko užteks visiems.

stalo teniso antradieninių vakarų oficialus atidarymas įvyks rugpiūčio 12 dieną, 7-tą val. Atidarymo proga įvyks aktyvių žaidėjų ir mėgėjų varžybos ir tuo pačiu pirmasis susipažinimas tarp buvusių ir dabartinių žaidėjų.

Visus stalo teniso reikalus tvarko "Kovo" stalo teniso vadovas ir dabartinis Australijos lietuvių meisteris Vincas Binkis.

Tat iki pasimatymo per atidarymą ir vėliau - kiekvieną antradienį.

apie mus

SVARBUS PRANEŠIMAS

Sydnejaus Lietuvių Klubo Valdyba (The Board of Directors) praneša nariams, kad kandidatų siūlymai į Klubo Valdybą (The Board of Directors) 1975-1976 metų kadencijai priimami Klubo raštinėje.

Kandidatų oficialūs lapai gaunami Klubo raštinėje.

Kandidatų siūlymo laikas terminuotas ir baigiasi rugsėjo 15 d.

Rugpiūčio 10 d. Liet. Klubo sekmadieninę programą išpildys lietuviai: Gintaras Genys Amerikoje žinomas kaip internacionalinis šokėjas, drauge su Nancy Smith pasirodys visame savo žavesy. Nepraleiskite retos progos!

Iš aplinkui pažįstamų apylinkių pirmininkų ar tik nebus pats aktyviausias Newcastle apyl. pirmininkas p. A. Šernas: jis ir namie kaip karalius sklandžiai susitvarko, ir suspėja paršyti į spaudą, ir nuolat ir nuolat pasirodo ir už savo karalystės ribų, jeigu kur vyksta koks nors rimtesnis reikalas. Štai ir aną sekmadienį matėm jį Sydnejaus rotušėj kaip atstovą, o po to gražiai pabendravo su sydnejiškiais Liet. Klube.

PATIKSLINIMAS

Pereitame Mūsų Pastogės numery paduodant ALB Krašto Valdybos pirmininkų pavardes liko nepastebėta nemaloni korektūros klaida: vietoje Vytautas Skirka turi būti Vytautas S k r i n s k a. Skaitytojus dėl to maloniai atsiprašome. Red.

MŪSU PASTOGĖ

LITHUANIAN AUSTRALIAN WEEKLY "OUR HAVEN"
Australijos Lietuvių bendruomenės laikraštis
Leidžia ALB Krašto Valdyba
Redaktorius V.Kazokas
Redakcijos Patariamoji Komisija: J.Maksvytis, A.Reisgys.
Redakcijos adresas: 13 Percy S., Bankstown,N.S.W. 2200;
Tel. 7098395
Leidėjo ir Administracijos adressas: Box 4558, G.P.O. Sydney 2001
Administracijos Tel. 6499062

Prenumerata: metams	$15.00
6 mėn.	$ 8.00
Užsieny metams	$18.00
Oro paštu užsieny	$37.00
Atskiras numeris	$00.35

Redakcija rašinius taisō ir skelbia savo nuožiūra. Už skelbimų turinį neatsakoma.

PRINTED BY ROTOR PRESS PTY.LTD